De tooverdoos

Eugeen Zetternam

bron
Eugeen Zetternam, *De tooverdoos*. J.-E. Buschmann, Antwerpen 1848

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/zett001toov01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

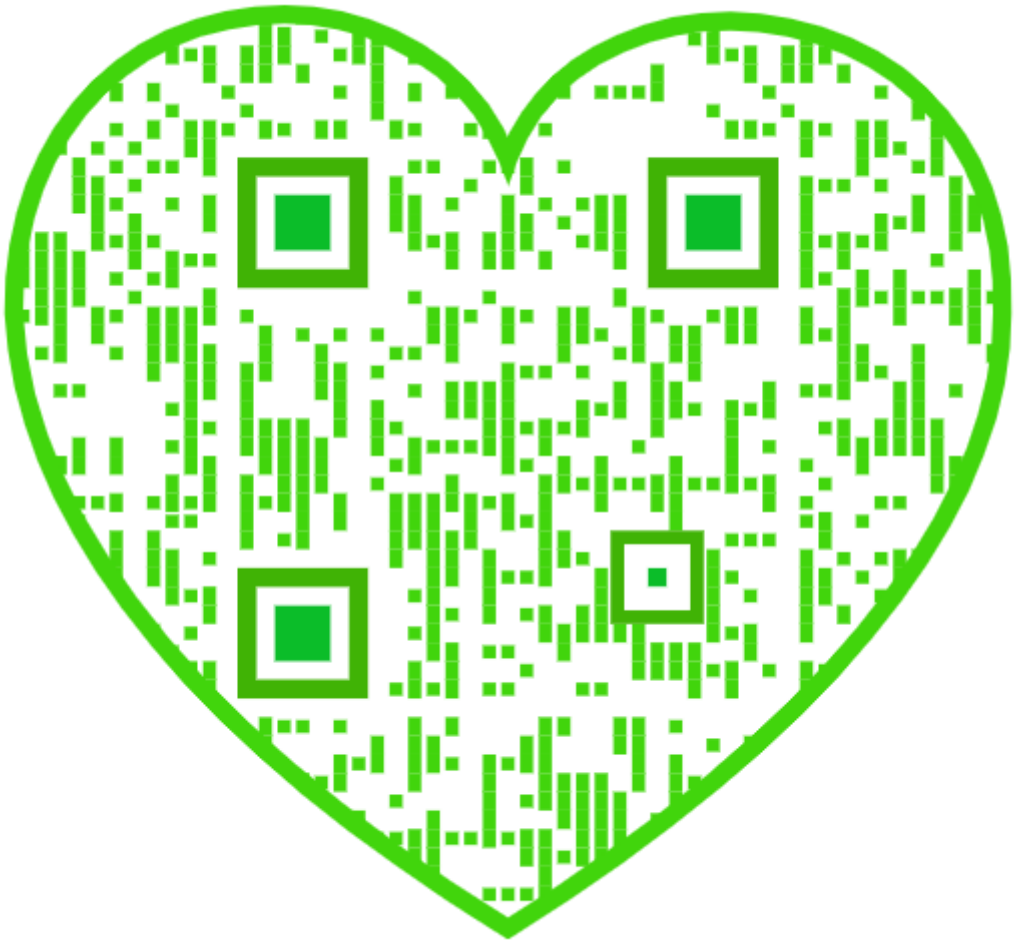

t.o. 3

DE TOOVERDOOS

Eugeen Zetternam, *De tooverdoos*

De tooverdoos.
Vertelsel.

Die Kinder sie hören es gerne.
GOETHE.

Wie ontploken oren heeft
Die hore, wat si wt geeft!
Ende sette sine verstannesse daeran,
Desen Spiegel te verstane dan,
Die ic hier wt sal geven,
Daer ic van Gode toe ben gedreven.

LODEWYK VAN VELTHEM. *Spiegel Historiael.*
Boeck VII. c. XVII.
Huldergerds prophecien.

Eerste hoofdstuk.
Van eenen Geest, die eens een slot bewaerde.

Die Geest was eens de beste aller beschermers. Geen der bovennatuerlyke wezens, welke eertyds hunne magtige hulp aen de menschen verleenden, bezat ooit den doordringenden arendsblik, waermede hy mylen ver de aerde overstaerde, en nooit gloeiden hunne oogen van ieverigeren argwaen, wanneer zy hare diepten peilden. De menschen sidderden wen hy hun binnenste doorzag, en hy in wien Adalhil het minste oneerbiedig of aen zynen meester

vyandig verlangen ontdekte, werd dadelyk getroffen door de vlam die van den Geest heenschoot en den misdadige met de kracht en de snelheid eener bliksemflits nederplofte. Gelukkig, hadde Adalhil zyne kracht tot weldoen ingespannen, zoo zyne magt tot geluk ware gedyd; maer, helaes, hy gebruikte zyn vermogen niet dan om tyranny te ondersteunen, dan om dwingelandy te staven. Hy leende zich aen een man, welke zyn looden scepter zoo zwaer mogelyk op zyne bloedverwanten deed drukken, en zyne opperheerschappy wilde uitbreiden over geheel het eiland, waer onze geschiedenis voorvalt.

Dit eiland ligt ergens verholen midden in zeeën, die in de onmetelykheid verloren loopen, en waervan nooit oog het einde mogt aenschouwen. Een gezin was daer eens gestrand, rampzalig gezin, in Gods verbolgenheid te midden der orkanen daer heen gezweept, om er zich te verlustigen in de smarte der nooitvoldoenbare begeerte, der onbepaelde heerschzucht, en der duldelooze armoede! Voldoening eener straf die de ongelukkigen misschien van over eeuwen aen den Oneindige schuldig waren. En nooit had er tot dergelyke straf geschikter land kunnen uitgekozen worden; want nauwelyks was het gezin er aengestapt, of in ieder lid ontkiemden toomelooze driften, heillooze verlangens, die als met den adem in hen geboren werden en nooit meer sterven moesten. Misschien, was het een onbluschbare haet welken zy tegen elkander opvatteden en die tot afgunst oversloeg, althans beneed de eene dat de andere het voedsel of den rykdom gebruikte, welke het eiland in zulke ruime mate voortbragt. Er waren vruchten in overvloed en men trok ze elkaer uit den mond; er was goud, en sommigen wilden er hun lichaem mede bekleeden, terwyl zy hunnen broederen den geringsten oorring weigerden; er waren marmers, welke men slechts uit de aerde delven moest, maer elk verlangde paleizen en misgunde zynen evenmensch het hutje dat hy bouwde. Had men gevoegelyk gekunnen, men had zich onderling het heilryk licht nog ontzegd en elkander belet van onder den blauwen hemel te rusten. Alzoo onttrok de booze hebzucht dit gezin aen zichzelven en wierp het onmeedoogend in den maelstroom

van het noodlot, dat al deszelfs leden in zyne onberekenbare vaert medevoerde. Het kneep hun hart te samen en perste er de meeste goede hoedanigheden uit, om het daerna op te vullen, met schrander egoïsmus en hoonend medelyden! Onophoudelyk werden zy geteisterd tusschen haet en liefde, zelfszucht en grootmoedigheid, wraek en vergiffenis; en zy dobberden in die tegenstrydige gevoelens zonder uitzicht, zonder hoop, zonder zich te kunnen bedwingen, even gelyk het schip dat te midden des onweders tusschen de baren geslingerd wordt, de eene klip ontwykt om op de andere te stooten en door den wind aengedreven, nuttelooze poogingen aenwendt om zynen gevaerlyken loop te stuiten.

Maer die staet van overspanning kon niet blyven voortduren. De hevige stryd tusschen die verschillende driften en die hatelyke gevoelens had uitgewoed; het werd kalmer, was het niet inwendig, dan toch voor het uiterlyke. Eén toch van het gezin moest zegepralen, als er met de vuist gestreden werd, en die stelde eene magt daer, waervan hy het onmedoogendste en het onwaerdigste gebruik maekte. Niet voldaen, die zelf vooreerst volkomen genoten te hebben, wilde hy ook dat er zyn nageslacht van proefde, en hy liet zyn vermogen aen zyne kinderen over. Deze, even gelyk hun vader zyn gezin miskend had, verachtten insgelyks hunne neven en lieten ze in gebrek en armoede voortsdwalen. Maer onder die laetste waren er ook die moed en kracht hadden: zy verhieven zich allengskens boven de andere; en dan, dan vergaten zy ook hunne ongelukkige broeders....

Adalhil nu was uit de mengeling der heillooze driften dier rampzaligen geteeld. Zachtjes was hy onder de schaduw der lommeryke dreven van het eiland opgegroeid, en hy had zich aen een der eerste stichters van de openbare magt gehecht, besloten van dezen tegen zyne bloedverwanten te beschermen en zyn gezag te staven.

Gezamentlyk hadden zy eene woonplaets gezocht, en die gekozen op eene rots, welke het eiland beheerschte, en door zwaren arbeid nog hooger opgetrokken, den Geest het middel gaf om zelfs een deel der zeeën te overstaren. Adalhil zat gewoonlyk op het toppunt van dit hoog gebouw, en kon dan met eenen verachtelyken blik de hutten

gadeslaen, welke, rondom de rots gebouwd, door hare kleinheid geleken aen de dobberende golfjes eener zee, die de klip scheen te bespoelen. De vlerken saemgevouwen, leunde hy daer op zyn grooten schild, omvattende met zyn knypenden klauw eene ruwe byl, schrikkelyk kenteeken van de heerschappy zyns meesters. Zyn glinsterend kleed hing neder op den toren en versierde dezes top met zyne wonderbare schittering. Nutteloos zou het geweest zyn, in dien glans eene vaste kleur te willen onderscheiden; want het was een geheimzinnig weefsel van hemeltergenden hoogmoed, redelooze heerschzucht en onkrenkbaer vermogen. Verwonderbare teekens waren er op gegrift, en alwie dit kabalistieke schrift niet ontcyferen kon, zag niet dan eene mengeling van bloedende harten, menschenoogen, hertshorens, verkenstoten, visschenvlimmen en zelfs tot ezelsooren toe! Dit schynt nu belachelyk; maer die geheimzinnige teekens waren wonderwel geschikt tot het verbysteren der mindere menschen, in wier oogen de onmatige magt van Adalhil nog vergrootte, door de helsche afbeeldsels waermede zyn gewaed opgeluisterd was.

Maer de tyd verwoest al wat geen goddelyken oorspronk heeft. Sprankel der helle, door menschelyke misgrepen tot een wezen opgeteeld, moest Adalhil aen deszelfs werking onderhevig zyn en vergaen, even gelyk al wat aenzyn heeft ontvangen. Hy was allengskens vervallen: de kleur van zyn kleed was getaend, en de helsche griffels verloren dagelyks iets van hunne klaerheid. Met het verslensen van zyn heerschgewaed verloor hy ook wezenlyk zyne kracht, en, gelyk het vuer uit zyne bloedroode oogen was gedoofd, had hy ook het vermogen verloren om iemand onfeilbaer neêr te vellen. Dit maekte hem kortzichtig, en hy was niet meer grootsch maer kwaedaerdig. Niet zelden liet hy zyne byl grimmig op den magteloozen nedervallen en lachte dan, als hadde hy eene groote zegepraal behaeld. Somtyds grynsde hy verschrikkelyk, en men hoorde hem opbruisen tegen het verval zyner krachten, toen hy begon in te zien dat hy nu zyne vorige magt het meest behoefde. En waerlyk, de hutten welke eertyds rondom het kasteel zoo laeg over de aerde kropen dat zy eene effen zee geleken, waeruit de rots

alleen naer boven stak, waren nu zóo vergroot dat zy baren schenen, die op Mordohan's slot aenkwamen om het te verbryzelen. Wel waren er wooningen van mindere gestalte gebleven, maer die stonden in de verte, en dienden slechts om de hoogte der eerste te doen uitkomen. Daerby was de drokte die steeds in deze heerschte, de rykdom welke er uit te voorschyn kwam, de pracht waerin zy praelden voldoende om Adalhil schrik aen te jagen en voor den duer zyns overwigts te doen beducht zyn. Inderdaed kwamen hunne inwooners zeer dikwils het slot bezoeken, niet met beleefdheid, of voorkomende gehoorzaemheid, maer met eischende en beledigende woorden, welke door de onvoldoenbare schulden van Mordohan gewettigd werden, en die Adalhil dus niet beletten kon.

Eén was daerin byzonder overmoedig. Hy woonde over Mordohan's rots, in een prachtig gebouw, dat hy allengs had weten te verheffen, en hy had door arbeid, listen nyverheid schatten vergaerd, die als 't ware onuitputtelyk schenen. Hy werd Sulmath genaemd en dreef handel in fluweel, juweelen en al die andere dingen, welke aen den lust om te schitteren onontbeerlyk zyn. Dergelyke waren aen Mordohan leverende, bragt hem dat verkeer in eene soort van gemeenzaemheid met dezen opperheer, het leerde hem dezes magt waerderen, en deed in hem de begeerte ontstaen om die te deelen. Hy was reeds bejaerd, maer nog frisch en gezond, en de ryke kleeding waerin hy steeds schitterde, bragt het hare by om zynen ouderdom wat te bewimpelen. Nogtans, in weêrwil zyne mannelyke schoonheid was er iets terugstootends in hem, dat menigeen afkeer inboezemde, en de verfoeijelykste winzucht, gepaerd met de arglistigste bedriegelykheid, welke op zyn aenzicht uitblonken, waren zeker weinig geschikt om genegenheid op te wekken.

Op eenen schoonen zomerachtermiddag ging hy wandelen, en stapte liefopgesmukt en wel te vreden zyne deur uit. Op straet stak hy zynen neus in de lucht om te vernemen of het weder niet wankelbaer was, en daer vloog hem de sombere rots van Mordohan in het oog. Hy mat haer met zynen blik en zuchtte; heel zyne vrolykheid week voor zyne afgunst. Starend op zyn eigen huis zag

hy met voldoening deszelfs rykheid, de edelheid zyner sieraden en de fierheid zyner raembogen; maer hy vergeleek het terzelfder tyd met dat van Mordohan, en zag hoe oneindig veel het in hoogte van dit van het magtig opperhoofd verschilde.

- Morgen, - sprak hy droevig, en met zynen wandelstok naer den top zyns gevels wyzende; - morgen doe ik er nog eene stagie optrekken.... Maer waertoe zal het dienen? - vervolgde hy somber. - Schynbaer zal ik grooter wezen, wezenlyk blyf ik dezelfde. Ik mag vry myn woon reuzachtiger dan die van Mordohan maken, ik mag my kostelyker kleeden dan hy; boven my, boven my hangt altyd zyn gevloekt en onwrikbaer gezag!.. En waerom heerscht die man over my? Ik ben het kind zyns broeders, en ben ryker dan hy.

- Ik maek goud! - hernam hy zoo gewigtig als hadde hy den steen der wyzen ontdekt, - en Mordohan verteert hetgeen hy bezit, en toch, toch is hy magtiger dan ik!

Sulmath staerde nu in den hemel; hy zag de zonne die haer koesterend licht zoowel op zyne eigendommen als op die van Mordohan wierp; hy bewonderde het azuer waerin zy gevat is en dat zoo ver zyne oogen reiken konden alles omvademde wat bestond. Een zoel windeken blies in zyne haren en ging versterven in het groene loover der bloeijende dreef, waer het al de bladeren van het malsche kreupelhout zingen deed. Hy ademde het windeken hevig in en blies het weder uit; toen ademde hy nogmaels en zegde bedaerd tot zichzelven:

- De zon schynt voor allen; ik adem de lucht gelyk iedereen, al die hoofdstoffen zyn voor wie ze genieten wil; komt de magt dan ook niet aen ieder toe? - Hy stapte voort, inwendig opgewonden door dit streelend gepeins; dan, op eens rezen er nieuwe gedachten op in zynen geest en:

- Harmona, de dochter van Mordohan is een lief meisje, een engelachtig kind, dat een goed hart heeft en zeer grootmoedig is. Ik bemin dat lieve schepseltje, ik bemin het waerlyk. Zoo ik.... Mordohan heeft lust naer goud, ik, lust naer magt. Hewel, hy geve my zyne dochter, dan ben ik lid van zyn gezin, dan maek ik deel

van zyn bloed; hy zal my dan toch geen aendeel in zyne heerschappy weigeren, zoo min als ik hem een paert in myn goud weigeren zal; en kan ik dan wel niet over het eiland regeren, dan zit ik toch mede in den zetel waerop Mordohan nu alleen troont.

Zoo tegen zichzelven redenerende was hy de dreef doorgewandeld, welke van zyn huis naer een niet ver afgelegen boschje liep, en hier naderde hy een wooningsken, zoo gering van voorkomen, dat men wel opletten moest om het tusschen de linden en het klein gewas te onderscheiden. Sulmath stond voor hetzelve stil. Ook dit hutje mat hy met zyn valkenoog; maer nu verried zyn aenzicht geene begeerlykheid; integendeel spreidde er zich eene tint van angst over uit, en zyne lippen trokken zich bibberend te samen.

- Ik ben van u vervaerd, kleine wrat! - mompelde hy. - Gy ook wilt aengroeijen. En zoo ik myn aendeel in de oppermagt verkryg, zal uw inwooner ook om het zyne komen.

Nu stapte hy nader by en zag door het raem, waerin gebroken ruiten en aengeplakt papier de bewooners tegen het ongure weder schenen te moeten bevryden. Een glimlach speelde om Sulmath's lippen, hy schokschouderde.

- Hoe gemakkelyk is dat te verhoeden! - mompelde hy en keek weêr naer binnen. - En toch, - ging hy eenige oogenblikken later voort, - toch ben ik van u vervaerd, gevloekte hut! - En hy vervolgde sidderend zynen weg.

Wat was er dan toch in dat kleine huizeken dat dien ryken man zulken schrik aenjoeg, dat dien heerschzuchtigen zoo deed sidderen! Het was toch zoo een arm wooningsken! Slechts uit één vertrek bestaende hing het, als het ware, te midden van vier stylen, die, aen de vier hoeken in den grond gestoken, het geheele ondersteunden en in voege hielden. Tusschen die stylen waren takken gevlochten met gele kleiaerde aengevoegd, welke, langs alle kanten verbrokkeld aen wind en regen een vryen doortogt lieten. Door geene zoldering was het vertrek beschermd; alleen een verhakkeld rieten dak hield er des winters den hagel buiten. Voorts hing er hier en daer eenig grof huisraed tegen den wand, en in den haerd smeulde een aschvuer, waerop een brood te bakken lag.

In eenen hoek stond een getouw, waeraen een jongeling zat te weven. Deze was schoon, en hoewel heel zyn uiterlyk vermoeden liet dat het gebrek zwaer op hem drukte, straelde nogtans de edelhartigheid u van zyn gelaet te gemoet. Hy weefde geene stoffen maer slechts draden welke hy met zyn zweet aenlengde. Die draden trilden en schenen bezield; en het waren ook wezenlyk de levensdraden der menschen, welke Demhar pynlyk uitrekte. Die verheven dienst aen de menschheid had hem beter lot moeten verschaffen, en hy was waerdig in edeler woon te troonen; maer nu het ongeluk het tegendeel wilde, onderwierp hy zich gedwee en lydzaem. Hy was gelaten in de smart, en zeker om zich in die stemming te houden zong hy, op de maet van zyn getouw, de volgende woorden, welke wy nagenoeg vertaeld hebben:

Eindloos lyden is myn lot;
Armoê werd my toegezworen,
Voor de smart werd ik geboren;
Maer 't was zoo de wil van God!
  Waerom treuren,
  't Hart verscheuren?
Beter is 't my op te beuren
En te hopen in dien God,
Die my gaf zoo bitter lot,
    In dien God,
    In dien God.

Die nooit lacht is stapel zot,
Die nooit weent is vast een ezel,
Allebei zyn even bot;
  Beter is de kwezel,
Die, betrouwend op haer God,
Steeds berust is in haer lot,
    In haer lot
    In haer lot.

Weenend lachen is myn stiel
   En treuren, en schreijen,
   En spelemeijen
Met de smart die op my viel.
Maer aen 't graf daer paelt een dal,
   Een lustig dal,
   Een prachtig dal,
Dat ieder niet beërven zal;
   Maer my is gegeven
Wanneer ik myn leven
Slyt in taei geduld;
En zoo wordt vervuld
      Gods wille
      Gods wille
      Gods wille.

Nauwelyks had hy dit liedje geeindigd of er kwam eene jongvrouw binnen. Zy had zyne stem van buiten gehoord, en dan door de spleten der wrakke deur geluisterd tot hy van zingen ophield.

Deze was zoo hemelsch schoon, op haer wezen smolt kinderlyke vrolykheid met medelydenden weemoed zoo zacht te samen, in hare minste bewegingen lag iets zoo betooverends, dat zy mogt fier zyn op den naem van Harmona dien zy voerde, daer men haer waerlyk als eene levende harmony mogt begroeten.

Nu droeg zy aen haren arm een korfken van gouddraed, en nadat zy dit in een hoekje had nedergezet, op eene wyze die toonde hoezeer zy in dit verblyf der armoede op haer gemak was, vroeg zy met hare zilverfyne stemme:

- Ik hoorde u daer zingen, Demhar?

Maer Demhar antwoordde niet; aen al zyne gebaren, aen heel zyn voorkomen kon men afmeten hoe diep dit bezoek den jongeling trof. By Harmona's intreden had hy zyn werk laten varen, en zich dan omgewend om het hooge rood te verbergen dat hem naer het voorhoofd klom.

Intusschen herhaelde de freule haer gezegde en voegde er by:

- Van wie hebt gy dit liedeken geleerd?

- Van den profeet Sidhan, - was Demhar's antwoord.

Harmona trok den mond ontevreden te samen; maer zich herstellende, vroeg zy met een deelnemenden glimlach:

- Hebt ge reeds gegeten, Demhar?

Hy aenzag haer met een blik vol eerbied en genegenheid, maer waerin ook gekrenkte fierheid te lezen stond, en antwoordde zonder dat de toon waerop hy sprak, haer kwetsen kon:

- Nog niet, mejuffer; maer ge ziet myn brood op de assche bakken, en verschaft myn bestaen my weinig, ik ben er mede te vreden.

- Ge weet, Demhar, dat ik u nooit iets uit medelyden breng maer wel uit genegenheid. - En onder het uiten dier woorden haelde zy haer korfken te voorschyn.

- Als juffrouw Harmona het my uit genegenheid schenkt, kan ik niet weigeren. - En hy zoende de hand der goede freule, welke zyne tranen tusschen hare vingeren voelde rollen.

Stilzwygend en met innig genoegen zag zy een geruimen tyd hoe smakelyk de jongeling hare spyze nuttigde; dan hernam zy:

- En hoe gaet het nu al, Demhar?

- Rampzalig, freule, rampzalig, - was het antwoord.

- Ge moet toch maer geduld hebben, goede vriend; het is wel jammer dat myn vader zoo wat baetzuchtig is, maer treur daerom toch niet.

- Och neen; maer niettemin ben ik somtyds moedeloos. Zie, freule, zoo waer ik leef, indien ik u niet bezat zou my die armoê ondragelyk zyn, en kwaemt ge my niet by tyden vertroosten, dan toch liever den dood dan dit rampzalig leven. Maer nu, freule, nu dat my zoo een liefdadige engel komt opbeuren, nu gy my, als het medelyden zelve, iets ter verkwikking en ter aenmoediging brengt, kan ik het leven trotseren, kan ik verduldig honger lyden, koude uitstaen, van gebrek allengskens wegteeren en sterven.

Hy was opgestaen en had in zyne drift de hand van het ryke meisje vastgenomen; maer nu zweeg hy eensklaps, want hy zag haer aenzicht gloeijen en hare oogen schitteren, als verkeerde zy in den hevigsten toorn. Echter bedroog hy zich, Harmona was veeleer ontsteld dan verbolgen door zyne tael; en zyne gebaren, welke

hetgeen er in hem omging, verrieden, deden haer in haer harte de kiem van iets ontdekken dat haer schrik inboezemde.

Gelukkig bragt hen de oude Rhemba uit die verlegenheid. Zy kwam, zoo snel het haer waggelende ouderdom toeliet, naer Demhar toegeloopen, om hem te melden wat schoone everzwynenjagt zy had gezien en, na daerover breedvoerig uitgeweid te hebben, voegde zy er by:

- Ginds, liep het gerucht dat die jagt ter eere van het huwelyk van juffer Harmona met meester Ardhan werd gevierd.

Het meisje werd hevig geschokt door die woorden, want wezenlyk was zy aen Ardhan verloofd, hoewel zy niet dan afkeer voor hem gevoelde; en, om Rhemba van dit onaengenaem onderhoud af te brengen, bood zy haer weldadig van hare ververschingen aen. De oude had zulke afleiding niet noodig, haer verzwakte geest joeg reeds andere gedachten na. Zy hernam:

- Maer ik zou u beide liever te saem vereenigd zien, dan u, Harmona, met dien Ardhan in den echt te weten.

En, gelyk Demhar die de misnoegdheid der freule ontwaerde, wilde opmerkingen maken, ging de oude rusteloos voort:

- Slaet toch geene aendacht, kinderen, op het verschil uwer standen; ge zyt van het zelfden bloed en uw oudgrootvader, o Demhar, was de broêr van den grootvader dezer juffer. Ge zyt de echte neef van Sulmath, en vermits gy de levens der menschen verlengt, veredelt u uw arbeid. Verder, - riep zy uit, - kan die tegenwoordige staet van zaken niet blyven voortduren; uw haet moet dooven en onze afgunst gebluscht worden. Myn zoon Janath, welken ik verloochende, zegde steeds dat wy betooverd zyn.

- Betooverd? - vroegen beide.

- Ja, betooverd! maer er is een middel om ons te onttooveren.

- En welk is dat middel? - vroeg Harmona met ontroerde belangstelling.

- De doos die in het slot Mordohan verborgen wordt. Het is misschien onmogelyk haer te ontsluiten, maer als zy eens geopend is, zal er geluk en gelykheid uit heenvloeijen. Zy zegt dit zelve aen wie haer raedpleegt en niet heerschzuchtig is.

Harmona was zichtbaer door die woorden der oude vrouw getroffen; zy scheen in gepeinzen verzonken en haer hoofd hing dubbend op hare borst. Bywylen aenzag zy Demhar eens ter sluiks, maer dan, zyne oogen ontwarende, welke haer met gloeijende ontroering aenblikten, stamelde zy:

- Maer dit is onwaerschynlyk!

Doch Rhemba hoorde haer reeds niet meer. Zy had door het venster gekeken, en zoo spoedig hare stramme leden het toelieten, naer de deur loopende, riep zy: - daer is de profeet Sidhan! - en viel op den dorpel op hare kniën neder.

Inderdaed ging er juist een man voorby, die het eervol ambt van priester aldaer scheen te bekleeden; althans kon men dit aen zyne deftigheid veronderstellen, hoewel zyne hoofsche kleedy dat weêr tegensprak. Hy bleef een weinig staen, naderde tot Rhemba, gaf haer op zyne manier eene soort van zegen en wilde doorgaen, toen hy in de hut Harmona gewaer werd.

Een zweem van toorn trok zyn aengezicht te samen; nogtans wist hy dien wrevel te bewimpelen, want nog was hy de hut niet binnen of zyn wezen had zyne gewoone bedaerdheid hernomen.

- Altyd hier! - bromde hy binnensmonds, terwyl hy luid voortging: - de meêwarigheid heeft u zeker hier gebragt, freule? Ik kan u daer over niet genoeg pryzen, maer zoudt ge nogtans uwe weldaden niet gevoegelyker door uwen dienaer kunnen doen uitvoeren?

- Het doet my meer genoegen, - antwoordde de juffer, - als ik met eigen hand smarten lenigen kan.

- Ik geloof u, freule, en het verheugt my zulke schoone gevoelens in u te ontdekken. Zoudt ge me nu ook het vermaek willen aendoen, my naer uwen vader te vergezellen?

Harmona nam haer korfken op, knikte vriendelyk tegen Demhar, die insgelyks op zyne kniën gevallen was, en verliet de hut.

Demhar zag het meisje achterna: zyn gelaet was donker saemgefronst, en zyne hersenen en polsen sloegen als hadde hy de koorts.

- Myn God! - riep hy met eene holle stem, - wat gaet er van

my geworden? Al myne rust is nu verdwenen en myn geluk is voor eeuwig gestoord! Rhemba, Rhemba, wat yselyken afgrond hebt ge voor my geopend, en op wat knallende vuer hebt ge loch myn hart geworpen! Ho, stolde nu myn bloed maer aenstonds in myn lichaem, verstierf ik dadelyk in stof, klapwiekte myne ziel ten hemel en plofte myn overschot in het rustige graf! Want de adder des verlangens verknaegt mynen boezem, en eene bloedgierige slang zuigt het levensvocht langzaem uit myne aderen. De begeerlykheid, de begeerlykheid is in my gekomen. Ik bemin Harmona, en is die liefde niet rampzalig?

Hy viel, zyn aenzicht met beide handen bedekkende, op zynen stoel neder, en ondertusschen vervolgde de treurige Harmona met den priester haren weg.

Niet lang nog hadden zy voortgestapt, of ze zagen van verre den jagtstoet naderen. Gelyk het Rhemba gezegd had, was hy ryk en prachtig, en goud en zyde vereenigden er zich in oostersche prael. Hy, die hem aenvoerde was jong en schoon, maer iets heel vrouwelyks kenschetste hem; hy was zwak en in het prilste der jeugd scheen hy reeds het krachtverlies, dat wy in den beschermgeest bemerkten, te hebben overgeërfd; hoogmoedig en trotsch, was de kwaedaerdigheid, welke doorstraelde in al wat hy deed, het echte kenteeken zyner onmagt.

Hy ontblootte zyn hoofd, zoodra hy Harmona in het oog kreeg, en zyn paerd voor haer stil houdende, sprak hy zoo zachtaerdig hy kon:

- Myne bruid schynt te hebben vergeten dat ik eene everzwynenjagt voor haer heb aengelegd; zy zal nu, hoop ik, ons wel naer huis willen vergezellen en haer paerd bestygen.

Harmona scheen te willen weigeren, maer Sidhan overreedde haer, en, beide opstygende, volgden zy den trotschen Ardhan, die naer Mordohan's slot reed. Van verre stond Sulmath dit alles na te zien; hy was van zyne wandeling teruggekomen en drentelde nu weêr naer huis.

- Die Ardhan wil haer huwen, - knorde hy; - maer myn geld bestaet ook! - En daerop staerde hy weêr strak op den stoet.

Ardhan wenkte hem. Sulmath naderde kruipachtig en boog zynen schedel driemael ter aerde: dan bleef hy op eenige stappen afstands in de demoedigste houding staen.

- Ik heb geld noodig! - riep Ardhan hem toe; - myn aenstaende huwelyk brengt my op ongehoorde kosten, die gy moet helpen dekken.

- Goed, meester Ardhan, maer....

- Wy zullen daer niet over twisten; breng goud, zeg ik u! - en hy reed door.

- Goud, zegt ge! - lachte Sulmath. - Goud! ziedaer dan uw hartezucht; en ik heb het in overvloed. Goud, zoo, ge wilt goud? Maer ik wil magt, ge zult het uwe hebben als ik het myne bekoom. Zoo wy eens verwisselden, zoo hy my Harmona en ik hem eenige goudstukken in ruiling gaf? - Hy trad binnen, liep in zynen kelder, opende yzeren deur op yzeren deur en drong eindelyk in een gewelf, dat by het licht dat hy in de hand droeg, als eene zonne glinsterde. Sulmath bezag met voldoening die verborgen hoopen gouds, schepte er van in eenen lederen zak, welken hy zorgvuldig onder zynen mantel verborg, en ging alsdan traeg naer het kasteel, om Harmona ten huwelyk te vragen.

Tweede hoofdstuk.
Waerin men vindt hoe vervaerd de beschermgeest was.

Op het eiland beleed men geenszins het christengeloof. Men zal dat reeds bemerkt hebben, want de tweedragt, de haet en de ongelykheid die er troonden, strooken weinig met de gelykheid en de liefde, welke door het H. Evangelie gepredikt worden. Sidhan was dus ook het nederige kind van onzen Zaligmaker niet; integendeel was zyne ziel met hoovaerdy en heerschzucht behebt. Hy deelde in het gezag van den gryzen Mordohan, en deze was blyde hem dit deel af te staen, omdat de valsche profeet hem onontbeerlyk was. Inderdaed, Mordohan drukte een ongeregtig dwangjuk op

zyne stamgenooten, en men ware zeker tegen hem opgestaen zoo Sidhan de ongelukkigen niet had in toom gehouden. Hy deed hun gelooven dat hun rampspoed door Gods wille ontstond, en zy met een later geluk zouden beloond worden, wanneer zy hun slavenleven geduldig doorbragten. Die noodlottige leer deed hen in hoop leven en versterkte hunne moedeloosheid: zy vonden het gemakkelyk een eeuwig geluk te bekomen, met zich werkeloos door den levensstroom te laten sleuren, en dachten niet eens dat er op het eiland ook geluk was, en dat zy dit door arbeid aen het gezag van Mordohan moesten onttrekken. Zoo staefde Sidhan's invloed de dwingelandy van het opperhoofd, en deze beloonde hem daervoor met zyne vriendschap.

Dien avond zaten zy te samen met Ardhan, over het huwelyk van den laetsten met Harmona te raedplegen. Het vertrek waerin zy zich bevonden was uitnemend prachtig, en op den marmeren schoorsteen bevonden zich van die kleine zindelykheden, welke aenstonds den rykdom en den goeden smaek der bewooners verraden. Tusschen die nuttelooze versierselen had er steeds eene kleine doos gepraeld, waerin Mordohan en de priester veel aenbelang stelden. Rondsom was zy met kostelyke paerlen bezet, en in het midden schitterde in diamanten letteren het vreemde:

Wat dit geheimzinnig teeken beduidde, wisten zy eigenlyk niet; maer toch was het hun bewust dat die doos in zich bevatte al wat hun gezag kon aentasten, en daerom verlustigden zy zich dikwils in het beschouwen van dit klein gevang hunner vyandelykheden. Nu was die doos weggenomen en er bevonden zich niet meer dan de lauwertakken, waermede zy altoos omkranst was.

De mannen zaten in zetels rond de tafel en zy schenen in de drokte van hun gesprek vergeten te hebben, dat er eene vrouw in den hoek der kamer, op een rustbed, halfuitgestrekt lag. Die ongelukkige was Harmona. Haer boezem zwoegde pynlyk en op haer gelaet lag de uitdrukking van de folterendste onrust. Groote zweetdroppels vielen van haer voorhoofd, en hare blauwe oogen stonden strak en styf gevestigd op de doos, welke zy in de knypende handen hield. Zy had ze by hare aenkomst met brandende verwachting aengegrepen, en nu poogde zy met klimmenden angst haer te openen. Want bevatte die doos haer heil niet? Zou, indien men ze opende, geluk en gelykheid er uit heenstroomen, gelyk de oude Rhemba het beweerde? Zou Harmona dan nog verpligt zyn Ardhan te huwen, wiens hoovaerdige ziel zy niet dulden kon, en welks kwaedaerdigheid zy verfoeide? En zou zy dan ook niet, tusschen al die gelyke menschen, er éénen kunnen kiezen, die door zyne deugd, door zyne minnende ziel harer waerdig was? Helaes! dit alles bleef voor haer een geheim ; want wat zy ook beproefde, hoe zy duwde of trok, geene springveer ontspande zich, en de doos bleef als een juweel waer geen enkel aenvoegsel in te vinden is. Zy had reeds haer geloof in de woorden van Rhemba verloren en haer hartebloed verkilde van wee: nevens haer werd de rampspoed haers levens beslist, en zy hoorde haer huwelyk met Ardhan tegen twee dagen later worden vastgesteld. Een klaegtoon ging op uit hare borst, en zy liet het hoofd moedeloos zakken, als iemand die zich ter martelie wydt. Langen tyd bleef zy alzoo zitten weenen, tot dat de pyn haer weêr krachten gaf; toen hief zy het hoofd op, de tranen droogden op hare brandende wangen, en een hevig rood, als dat der blydschap, kleurde haer gelaet. Heure oogen sparden zich wyd open en, vol vertrouwen, staerde zy het kleinood aen.

- God! - stamelde zy stil, - ik had vergeten dat de doos ook spreken kan! Misschien.... Zy eindigde niet, want de ontroering overmeesterde haer en de nieuwe hoop, die haer bezielde, ontnam heur de kracht van uit te denken. Intusschen was haer verloofde onbemerkt genaderd. Misnoegd over haer lang stilzwygen

en over hare voortdurende koelheid, wilde hy haer ten minste een blyk van deelneming afpersen. Hy zette zich nevens Harmona op de rustbank neder, en sprak zoo zoet als zyne ruwe stemme het toeliet:

- Harmona, gy behandelt my wreedaerdig, en uwe koelheid is gal voor myn hart. Ik verdien beter van u, liefste, want geloof me, in uw byzyn ben ik ontroerd en onrustig.

Harmona hoorde niet; hy vervolgde, terwyl hy zachtjes op zyne knie zakte, en de hand greep, welke het meisje hem in hare ontroering nemen liet:

- Ik lig hier voor uwe voeten neêrgeknield; beloon toch, lief kind, die vernedering, met eenige liefde; zeg my eens, om my te troosten, dat ge my bemint.

Maer Harmona verstond hem niet: geheel hare aendacht was op het juweel gevestigd. Zy rukte hare hand los om de doos aen heur oor te brengen, en toen overtoog zich haer aengezicht met blyde kleuren; want de doos fluisterde haer zingend tegen:

Indien gy 't heil verwekken wilt
Van dit verzuchtend land,
Min Demhar dan uit ganscher hart
En schenk hem uwe hand.

Maer geef die nooit voor gy, verheugd,
Myn deksel open vindt,
Of wel gy zult rampzalig zyn,
Als 't vadermoordend kind.

Een ontzettende gil galmde door de kamer en eene siddering doorgleed Harmona's lidmaten. Voor haer had zich eene geheele toekomst opgedaen, en die toekomst stemde mede met den geheimsten klank harer minnende borst. Hevig geschokt, stond zy op van de rustbank, liep naer haren vader, en in de zaligste ontroering op de kniën stortende, stamelde zy vol vreugd:

- Vader, ik huw Ardhan niet; want het lot beschikte anders over my!

De magnetische blik, waermede Mordohan dien vreugdegil beantwoordde verpletterde haer; zy stond bevend op, en naer haer rustbed terug zwymelende, viel zy magteloos op hetzelve neder.

Sulmath trad op dit oogenblik binnen. Hy begon weder zyne kruipende buigingen; maer de verwarring waerin men was, bemerkende, wilde hy zich verwyderen, toen eene razende uitboezeming van den verstooten minnaer zyne ooren trof. Hy begreep alles, en meenende het oogenblik geschikt te vinden, stamelde hy iets van gelukkig maken en beminnen en zyne woorden klonken zoo zonderling voor al de aenwezigen, dat zy van woede en verwondering als versteenden. Sulmath scheen zich daeraen verwacht te hebben, althans den hoonenden glimlach bemerkende, waermede Mordohan zyne aenspraek aenvaerdde, hernieuwde hy zyn gezegde, en vroeg met klem de hand van Harmona aen haren vader af.

Zy, zy ontwaekte uit hare bezwyming, en hoorde met nieuwe ontsteltenis het antwoord van haren vergramden vader:

- Zyt ge krankzinnig geworden, Sulmath, of raeskalt ge slechts op dit oogenblik? De afstand tusschen u en my is grooter dan die van de aerde tot den hemel, en ge durft my myne dochter ten huwelyk vragen!

Sulmath stak het hoofd fier omhoog en wilde antwoorden, maer de priester viel met gramschap in:

- Ge vraegt Harmona niet; maer een deel onzer magt. Doch de heerschappy is eenig, en verspreidt men haer, dan wordt zy vernietigd. Ze moet in Mordohan's stam voortleven, en niemand huwt ooit Harmona dan wel Ardhan.

- Ardhan! - zuchtte het meisje; doch de stem van Sulmath smoorde die zucht:

- My dacht dat het gezag van heer Mordohan slechts kon winnen door het met een ander vermogen te vereenigen, - en hier deed hy zyne borze onder zynen mantel rinkelen. - Als de geslachten niet dan in hunnen eigen schoot paren, moeten zy vergaen en hun bloed moet bederven.

- Bederven? - vloog Ardhan hier op los, de hand aen zyn degen slaende; - bederven met myn bloed! Ha! meent ge dan dat uw kruipdierenvocht onzen stam zal doen herleven? Hieruit, goudgier, of.....

- Maer ik kwam u geld leenen! - En Sulmath stak zyne borze onder den neus van den jongeling.

- Hier dat geld en vertrek! - schuimbekte deze. Doch Sulmath aenzag hem met een nydig gezicht, spotlachte eens, stak de borze weêr onder zynen mantel, en boog zich vriendelyk voor de sidderende Harmona.

- Ik hoop u eens te bezitten, lief kind, - zegde hy, tevens den dolk ontspringende hem door Ardhan toegestoken. - En u, trotsche nieteling, wenschte ik te verpletteren onder uwe hoogmoedige onmagt!

Hy vertrok by tyds om de woede van Ardhan te ontkomen, wiens aendacht gelukkiglyk op Harmona geroepen werd. Zy was hevig getroffen door de woorden van Sulmath, en het bange zweet brak haer uit, wanneer zy overdacht wat onheilen haer die nieuwe minnaer berokkenen kon. In tranen losbarstende viel zy op hare kniën en bad:

- Myn God, ben ik dan geschapen om tot lokaes myner vyanden te dienen, en zullen altyd diegenen om my stryden, welke ik niet liefhebben kan! O hemel, is het myne rampzalige beschikking dien Sulmath te behooren....?

- Neen, liefste, neen; ik alleen ben uw verloofde. - En Ardhan wilde het meisje aen zyn hart drukken, maer zy vloog ylend van hem af, en:

Nog liever Sulmath! - snikte zy.

- Ik weet dat ge my verfoeit! - galmde haer Ardhan grynslachend tegen; - maer wanneer ik gebied gehoorzaemt mynezuster!

Mordohan stond by de kinderen. Zyn oog rolde onvergenoegd onder zyne zware wenkbrauwbogen en men zag dat hy over hen beide ontevreden was. De koelheid van zyn kind en de woede van zynen schoonzoon mishaegden hem beide, en hy was bereid hen te bestraffen, toen een zeldzaem geluid hem hierin verhinderen kwam.

Het was een raedselachtig geschuifel dat allengskens naderde, en begeleid ging door een vleugelengeklap, waervan de gewelven zuchtend daverden. De deur kryschte op hare hangsels en de beschermgeest verscheen in al den glans, dien hy nog vergaren kon. Zyne oogen dwaelden van angst en zyne haren golfden ruw, omhoog gestegen door den schrik. Hy sprak, en zyne stem geleek aen het nare gorgelgeluid eens stervenden:

- Wee u Mordohan, en wee my!

Want onze zonden zyn opgehoopt en zy zyn talryk als de afvallende herfstbladeren;

En Hy heeft onze wandaden geteld, en Hy heeft er onze hoogmoedige misbruiken bygerekend, en hun getal is grooter bevonden dan dat der starren uit zynen hemel:

En daerom zal onze magt weggeblazen worden gelyk het kaf dat van het koren is gewand, en de bronnen onzer heerschappy zullen opdroogen, als de wateren van den winterregen!

Hy zweeg een oogenblik, waertusschen Mordohan hem met eenen bedaerden glimlach tegenvoer:

- Het schynt dat myn Geest, in plaets van my te beschermen, zelf myne hulp behoeft. - En de Geest:

- De spot is van de kleinen, maer grootsch is de tael van diegenen die magtig zyn:

Maer onze tyd is verbazend verkort geworden, en onze dagen zyn geteld;

En zy staen gegriefd op de schalie van het meêdoogenloos dwanglot;

Want een wondere Geest is in den duer van rampvolle jaren aengegroeid; en hy zal ons afbreken, en schitterend verschynen als de maen wanneer zy van achter zwarte wolken te voorschyn treedt.

Maer, - en hier gloeiden Adalhil's oogen vervaerlyk, en hy rukte de tooverdoos uit de hand van Harmona.

- Maer de kinders spelen nu met de magt der vermogenden;

En dit juweel van paerlen moet begraven worden; ik zal het bergen in de diepste krochten des gronds, waer het de aerdbevingen niet vinden zullen.

En dan, dan zal ons gezag weêr groot zyn als in den beginne.

De Geest ontplooide zyne vlerken en wilde weg met de doos; maer Harmona, die zich alzoo hare geheele toekomst ontrukken zag, klampte zich hartstogtelyk aen zyne vleugelen, en bad met betraende oogen:

- Adalhil, och Adalhil, heb medelyden met my! Die doos bevat myn leven, en ontruk my niet aen myn bestaen. - Maer de Geest:

- De kinderen zullen gevloekt zyn, die het op het gezag hunner vaderen gemunt hebben;

En de smarten zullen hen verknagen en zy zullen van folteringen mager worden en verkwynen.

Doch Harmona liet niet af van bidden: een tranenvloed liep van hare wangen, en hare smeekingen waren treffend genoeg om het koudste hart te raken. Haer vader had medelyden met haer; hy liet zyne aendoening door eenige vochtige paerlen blyken, welke moeijelyk van onder zyne gryze wimpers neêrbiggelden; maer hy had ook ingezien hoe noodzakelyk het was de doos te verbergen, en sprakeloos volgde hy met den priester en Ardhan den Geest, om te zien waer hy het kleinood dragen zou. Doch Harmona liep hen na; Zoo hartverscheurend was haer gegil dat zy hen misschien zou vermurwd hebben, ware Ardhan niet door hare klagten verbitterd geweest. Hy vermoedde dat de doos tot haer gesproken had, en haer tegen hem had ingenomen. Stilstaende vroeg hy barsch:

- Waerom volgt gy ons?

- Ho, beminde Ardhan, ik wil zien waer myne duerbare dooze verborgen wordt!

- Om ze te kunnen rooven en aen anderen te overhandigen, niet waer? Terug, valsche vrouw, terug! - En daer het meisje biddend bleef volgen, nam hy haer in de armen, droeg haer weder in de kamer en grendelde de deur met geweld achter zich toe.

Daer zat ze nu opgesloten de arme maegd, alle uitzicht verliezende op het geluk van Demhar, op dat haers vaders, en van al diegenen, wier heil in de doos verborgen lag. Want, waer zou men het juweel versteken? Was het in de diepe kelders of afgronden van het slot? Ach, die kende Harmona zoo weinig, want de deugd

daelt zoo noode in de krochten der misdaed, der schelmstukken en der onmenschelykheid! En toch, al hadde zy die onderaerdsche gewelven beter gekend, waer ergens was het daer dan dat men het duerbaer kleinood nestelen ging? Ach, hoe kromp het hart van het meisje te samen, toen zy het laetste geritsel vernam van hen, die traeg den trap afdaelden; hoe ontging haer het bange leven! Noch gezucht, noch getraen kon haer helpen, en zy viel moedeloos neder, even als de geknakte bloeme, waervan het zap meedoogenloos door de brandende zon wordt opgeslurpt. In hare ziele verdroogde men ook het levensvocht; het begoochelend vonkje dat ons aenvuert tot aen het graf; haer ontscheurde men de zachte hoop! Maer gelyk de Algoede aen het verzengde bloempje, dat zyn hoofd in verbidding ten hemel heft, een weldoenden dauwdrop zendt, welke nieuw vocht in haren stengel vloeijen doet, zoo ook verliet Hy Harmona niet, toen zy haer hart ten hemel hief. Nog zat zy schreijend te bidden, wanneer zy hare droefheid langzaem voelde bedaren; haer hart klopte min hevig, en de pynlyke huivering, die haer geheel lichaem bevangen had, stilde zich allengs. Hare oogen werden zwaer en schemerden tot dat zy ze zachtjes sloot, en in hare aderen de verkwikking van eenen weldadigen slaep gevoelde.

Luttel tyd nogtans had zy daer zoo in die bewustelooze zaligheid gelegen, of zy kreeg eene doffe gewaerwording van iets zonderlings dat er met haer gebeuren moest. Het was haer alsof zy door onzichtbare armen zachtjes van den grond werd opgeligt; doch hoe dit geschiedde bevroedde zy niet. Zy zag alleen boven haer wezen den zweem van een gelaet, dat zy nimmer op aerde ontmoet had, en dat haer met een sluwen glimlach in de oogen keek. Dan werd het eensklaps rondom haer duister, en zy gevoelde dat zy al kronkelend daelde, altyd daelde.....

Toen zy ontwaekte, bevond zy zich in eenen kelder waer alles haer vervaerlyk tegengrynsde. De welfselen blikkerden er van zilte zalpeter en langs de muren droop een stinkend vocht, dat tot op den bodem nederzypelde. In eenen hoek hing, in ketens, een afgeteerd geraemte: het schoot electrische vonken van zich, en

zag met zyne oogholten nydig naer de slotbewooners, welke het zoo onverwacht in zyne eeuwige rust kwamen stooren. Deze stonden in het diepste van het hol, en Adalhil verlichtte hen flauwelyk met den glans die van hem uitging. Buiten den omtrek, welken die fletsche stralen bereikten was het duister, akelig duister. Nogtans schemerde het genoeg om Harmona te laten zien hoe geweldig Ardhan met Adalhil's byl den muer doorhakte, en hoe grimmig deze met zyne klauwen de aerde uit de klove groef. Trillend van genoegen krabde de Geest den put dieper en dieper, en naer mate zyn arbeid vorderde, slaekte hy ruwe kreten van blydschap, niet ongelyk aen die van den leeuw wen hy de ingewanden aen zyne prooi ontscheurt. Hy lachte naer toen de groef de vereischte diepte had, en huppelend van vreugde, vulde hy ze weêr aen wanneer de doos er zorgelyk was ingelegd. Eindelyk was alles gesloten en geene mate meer aen zyne verrukking kennende, rigtte de Geest zich op in dolle sprongen, klapperde met de wieken, en zynen welgelukten arbeid aen zyn meester toonende, snorkte hy godtergend:

- Nu staet ons gezag pal als de troon van den Eeuwige; en het is onwrikbaer als de as waerop de wereld draeit!

En de donder moge knallen, dat de aerde er van beeft, ons vermogen blyft buiten het bereik van Gods verbolgenheid!

Een schrille lach spotte ten antwoord door de kroft en een fyn stemmetje zong:

- En de donder heeft niet geknald, en de aerde heeft niet gebeefd, en uw vermogen is onder het bereik van Gods toorn!

En uw gezag staet niet pal als de troon van den Eeuwige; maer het is vergankelyk als het gebrom van zyn donder!

Dit neuriede een Geestje, dat dartelend voor hen verschynen kwam. Het was een etherachtig wezen dat verwondering baren moest. Zyn hoofdje, vol sprekende schoonheid, zweemde naer de sluwe trekken van eenen vos, en uit zyne oogen blonk arglist en spot. Eene zonderlinge kuif bedekte dat kopje, en was versierd met scheeren, hamers, beitels, schietspoelen en dergelyke werktuigen, waerboven een wereldbol bekroond met een meuleken, dat onophoudelyk draeide. Een satynen kleed omgaf dien Geest,

om zyn middel saemgebonden door een lederen gordel, waeraen eene onmatige borze en een inktpot hing, groot genoeg om een werelddeel boeken vol te schryven.

Het lachte nog altyd, wen het de verbaesde gezaghebbers toesnauwde:

- En Sulmath hebt gy verachtelyk weggezonden, en gy hebt hem spottend uwe Harmona geweigerd.

Maer de Heer heeft op uwe tergende hoovaerdy neêrgezien.

Hy heeft my aengesteld om Sulmath te verheffen, en ik heb besloten dat hy Harmona huwen zal!

- My, och neen, my toch niet! - gilde nu Harmona, uit haren hoek vooruitspringend, en voor den verzwindenden Geest op de kniën stortende. Maer, daer hy, zonder op dien uitroep acht te slaen verdween, werd zy door den angst der toekomst overstelpt, en viel magteloos tegen den muer, waer de tooverdoos verborgen was. Een hemelzoet fluistergezang klonk haer van daer tegen, en dit gewaegde zoo liefelyk van hoop en van naderend geluk, dat het meisje er een zalig genot door smaekte, en half tot zichzelve wederkwam. Maer nu greep haer de driftige Ardhan in de armen en knarstandend van woede, snauwde hy haer toe:

- Vermaledyd kind, wie deed u my hier volgen? Was het liefde tot een ander? Nu, dan zal ik u onder myn vermogen knakken en u aen my verbinden als myne slavin!

En onder het uiten dier bedreiging volgde hy met Harmona zyne gezellen, welke traeg den draeitrap opklommen. Het meisje nam nogtans, met nauwkeurigheid den weg op, welken zy volgden, en zy had reeds al de kronkelingen er van, vast in haer geheugen geprent, toen men weder de zael binnen trad.

Hier werd besloten dat het Geestje van Sulmath geene opmerking verdiende, en Adalhil plaetste zich, vergenoegd over het verbergen der doos, op zynen toren, terwyl de overigen begonnen te feesten alsof zy hadden gezegepraeld.

Derde hoofdstuk.
Wat het nieuwe Geestje zoo al aenving, en welke schrikkelyke revolutie daerop volgde.

Sulmath was vol spyt te huis gekomen; de vernedering by Mordohan verduerd, woog hem zwaer op het hart. Hy zat aen zyne tafel, en zyne oogen dwaelden bitter op de goudstukken die hy uit de borze voor zich had neêrgestort. Zyne linkerhand onderschraegde zyn hoofd en stak krampachtig in de haren, terwyl hy met de rechter, den arm zyns zetels te pletteren scheen te willen nypen. Aen de wrangheid zyner trekken, aen het bitsig toeknypen zyns monds, kon men afmeten wat wraekzucht zyne ziel vervulde, en de rimpels, welke zyn voorhoofd fronsten, bewezen dat hy ontwerpen smeedde om die te voldoen, misschien wel om Harmona te bezitten, en deel in de heerschappy van Mordohan te nemen. Maer wat Sulmath ook voor plannen uitbroeide, geen enkel beviel hem of scheen hem uitvoerbaer, en hy geraekte in die verdooving, welke steeds op eene geestesoverspanning volgt. Zyne oogen begonnen te verduisteren en hy ging van vermoeijenis insluimeren, wanneer een klein manneken zich allengs voor zyn schemerig gezicht opdeed.

Het was een aerdig bochtje met korte broek, lange kousen en veel te grooten lyfrok. In zyne oogen stond bitzigheid te lezen, en zyn spitze neus en scherpe kin, zyne saemgepreste lippen, bevestigden dat hy geestig kon zyn, maer kwaedaerdig was. Hy snoof gedurig of speelde met zynen degen; ook stelde hy somtyds zyne overgroote pruik regt, wen hy op schrillen toon tot Sulmath sprak:

- Dag Sulmath, dag myn vriend, hoe gaet het zoo al? Heerschzuchtig zie ik, en hakend naer oppermagt; nogtans hebt ge! - en de vingeren van het manneken scharden in de schyven dat ze rinkelden.

Sulmath zweeg en beefde, want daer hy zulken snaek nog nimmer gezien had, boezemde deze hem schrik in.

- Maer, waerom heerscht Sulmath nog niet met Mordohan? - spotte het manneken. - Is hy misschien zoo moedig als een haes, en zoo slim als een kerkuil? Kom, jongen, men heeft my verteld dat ge op Harmona verliefd zyt als de valk op de tortel; waerom bezit ge dat meisje nog niet?

Doch Sulmath kon niet spreken. Zyn aerdige bezoeker bood hem eenen snuif aen, en ging voort:

- Schaek dan het lieve kind en klief Ardhan den kop zoo hy durft tegenstribbelen. Berg Mordohan in eene geldkist en hy zal niets meer zeggen, als de papegaei die nog nooit heeft geklapt. Of zyt ge bang van den priester? Wel man, die zingt valsche psalmen van nog valschere profeten, en hy is uw vriend als ge slechts één trap hooger klimt!

Sulmath had een snuifje genomen, en met den geur daervan was hem gelyk een aendrift der helle ingevaren. Hy lachte eens vriendelyk tegen zyn bezoeker en vroeg:

- Maer hoe moet ik dat allemael aenvangen?

- Ho, ik zeg u nu niets meer! - en hier nam het manneken een zoo grooten snuif dat het niesde. - Maer Sulmath heeft vrienden, en ik zal hem toonen hoe men die moet leeren spotten met Mordohan en lachen met de heiligheid des priesters... Hy zal hun zeggen dat men die opperhoofden moet vergruizen, en dat men alsdan gelykheid van magt en geluk hebben zal.... Daerna, ge verstaet, - en lachend veranderde zich het spooksel in den Geest met het vossenhoofdje en den hoed waerop een meuleken boven den wereldbol draeit. Hy had zynen grooten inktpot weêr by en deed er Sulmath zyne vingers in doopen, terwyl hy aenmoedigend zong:

En Burgarhil zal u nooit verlaten, en hy zal u beschermen tegen Adalhil;

En hy zal dien vernietigen en u, gelyk de grootste man van't eiland, heerschen doen!

Met die woorden was Burgarhil verdwenen, Sulmath aen zyne gepeinzen overlatende. Maer deze overwoog niet lang wat zyn beschermer hem had toegefluisterd; hy werd daerom te nydig en te valsch: het was alsof het helsche snuifje dat hy genomen had nu

eerst zyne werking begon; want zyn hart werd omgewoeld door nieuwe driften en geheel zyn zenuwstel aengeprikkeld om die in te volgen. Hy liep uit naer zyne vrienden en braekte oogenblikkelyk beledigingen tegen de slotbewooners uit. Nooit was hy zoo geestig geweest; maer zyne geestigheid was bitsig, kwaedaerdig, logenachtig, vuil; het waren hatelyke vertelsels op Mordohan, lage spotternyen op den priester, wraekgierige uitvallen op Ardhan. De schoone Harmona zelve, hoe zeer hy ook naer hare hand snakte, ontsnapte geenszins aen zyne kwaedsprekendheid. Hy ontdekte schelmstukken, welke misschien nooit gepleegd waren, smeedde geschiedenissen aeneen, die God nooit in den gang der eeuwen had nagegaen. Op eens was het slot, dat Sulmath tot dan toe had geeerbiedigd, de schuilhoek aller misdaden, de mesthoop aller vuilnis. En men vermoede niet dat er naer hem niet geluisterd werd; al toch wat een evenmensch verachtelyk en hatelyk maekt wordt gretig aenhoord, hoe zou men de redenen van Sulmath niet toegejuicht hebben, daer sedert lang de slotbewooners en hun beschermer aen al de vrienden des opruijers tot last waren? Ook hadden zich weldra al de mannen, van den stempel van Sulmath, naest hem geschaerd, en gezamentlyk vielen zy uit op het kasteel. Dat prykte nog in zynen vollen luister en schitterde met zynen beschermer op de kruin. De zon vergulde het met schuinsche stralen en de groene klimop, die het omhulde, versierde het met een donkerlachend kleed. Het stond daer, in zyne statigheid, alsof het niets te vreezen had, en, rustend op zyne rots, wachtte het onbewegelyk den aenval of. Deze was hardnekkig: men raesde en tierde onder de dikke wanden heen, en met woest gehuil riep men hun al de wezenlyke □f verzonnen hatelykheden der bewooners toe; men eischte vergelding, men bedreigde met vernietiging. De kryschende stemmen der bestormers doorkloven de lucht; zy dreunden van verdieping tot verdieping tot boven de torenspits, en daelden in echo van trap tot trap in de diepste holen der geheimzinnige wanden door. Helsch smolten zy te samen, die huilende verwytingen, die kryschende scheldwoorden, die snydende aentygingen, verzwaerd door statige eischen, welke in lagere noten volgden. Holler klonk het dan ooit de trompetten van

Gedeon, dieper drong het in de aerde; maer toch niet als voor de scherpe klaroen Israël's, storteden de muren beneden om eenen vryen doortogt voor de aenvallers te openen. Het kasteel bleef even statig, het kaetste de spotterny der bestokers terug op hun vernederd hoofd, het glimlachte altyd, altyd, en verblindde hen door zyne kalmte, door zyne onverstoorbaerheid.

Nogtans gaven het de oproermakers niet op; zy moesten binnen; wraek en vernietiging was hun wil; heviger stormden hunne klagten en scherper werd hunne spotterny. Zy tierden en huilden, en de donder huns geluids werd zoo krachtig, dat de rots en dan het slot begonnen te daveren, de Geest te beven. Hy was toch te magteloos, de arme Adalhil om heel dien drom te verwinnen, gansch die schaer uiteen te dryven. Wel schoot hy vurige, doodende blikken, wel trof hy er eenigen met zyne vreeselyke byl; maer wat helpt dat als de aenvallers aengroeijen, als hun moed verdubbelt, als de bestorming in geweld toeneemt? Adalhil moest wyken na gebeefd te hebben; hem benauwde het voorgevoel dat de tyd zyner heerschappy verstreken was. Hy gaf die niet op met onderwerping, maer met spyt, niet met zichzelven te vernietigen, daer was hy te laf om, maer met tranen. Weenend klapwiekte hy naer binnen, hopende troost en hulp by zyne beschermelingen te vinden; doch, nauwelyks was hy de muren ingedaeld of daer vloog hem gejuich en gejubel tegen. Hy sidderde en rukte voort; maer naermate hy de zael naderde, ruischte het gezang vrolyker en scharde de boog schriller op de vedel welke het begeleidde. De woorden reten zyn hart ten bloede, want tergend zongen zy:

Leve de vreugde en leve de wyn!
Laet ze daerbuiten maer woelen;
Toch zullen ze immer gevoelen
Dat wy alleen hier de magtigen zyn!
Leve de vreugde en leve de wyn!

Woedend sprong de Geest binnen en trilde by het ontwaren der ontydigste brasparty. Hy zag eene tafel vol ledige flesschen en omgeworpene glazen, waeruit de wyn op den grond lekte, scherven

van kannen op den vloer; daernevens Mordohan en Sidhan, welke rood opgeblazen van dronkenschap, den zotsten klap uitkraemden. Ardhan was reeds onder het feesten bezweken; hy lag onder de tafel zyn roes uit te ronken, en rustte met het hoofd op zynen omgevallen stoel. In den hoek der kamer, op een schabelletje daertoe bereid, zat een klein vioolspelerken, dat met een scheel oog het tooneel aenstaerde en scherp over zyn speeltuig kraste.

Niemand treurde er met den beschermgeest dan Harmona, die, in eenen hoek verloren, te weenen zat. Hare oogen waren gezwollen en haer schoot was nat van de smartpaerlen, die er langzaem waren ingerold. Bywylen stond zy regt en staerde door het venster, misschien om te vernemen of Demhar op geene hulpe was bedacht; maer deze stond van verre te schreijen en, opende hy den mond, dan hoorde zy hem boven de anderen uit, roepen dat men hem ook onregtig behandeld had! Alsdan bedekte het rampzalig kind haer aenzicht met beide handen, en viel snikkend op hare zitplaets neder.

De Geest had met een vlugtigen blik dat alles nagezien. Eene wolk van razerny had zyn aengezicht betrokken en hy snorkte vreeselyk:

- Zy eischen daerbuiten wat God hun gaf, en wy hun onregtvaerdig ontnamen.

En hunne verwenschingen doen ons slot huppelen.

En gy bedwelmt u in schandelyke brasseryen, gelyk de kinderen der onwetenden!

Mordohan begroette hem met een glimlach en in choor klonk het, verzeld door een verdubbeld gescharrel over de snaren:

Leve de vreugde en leve de wyn!
Laet ze daerbuiten maer woelen;
Toch zullen ze immer gevoelen
Dat wy alleen hier de magtigen zyn.
Leve de vreugde en leve de wyn!

Een donderend gevloek was het onthael van dien zang, en de toren schokte zoo hevig onder het geknal der aenvallende schaer, dat het roode vocht uit de schalen plaste.

Gryze Mordohan ontwaekte uit zyne dronkenschap:

- Het woelt toch hevig daer buiten! - riep hy; - maer!...

- En als ik hen dan met myne vervloekingen straf, en aen de gramschap van den Almagtige prys geef! - doddelde de priester met eene dikke tong.

- En als ik.... - snorkte Ardhan, zwymelend opstaende; en hy begon te lachen, en te vermaledyden, en te zwetsen. Volgens zyn beweeren kon hy al de bestormers vergruizen, ze allen tot wind maken; Michaël heeft de oproerige engelen nooit zoo meesterachtig verslagen, als Ardhan het zyne vyanden zou doen. Waerom hen toch vreezen, ze waren immers te verachtelyk, en hy nam de scherven van het feestmael en wierp ze hun door het raem toe.

De aenvalleren hadden slechts dien hoon noodig om tot dadelykheden over te gaen. Zy hadden geen vertrouwen meer in hun geschreeuw en haelden bylen, en bokken, en ladders, en vuer. Donderend schoten zy nu op het kasteel los en dit ontving beleedigingen, waeraen het zich nimmer verwachtte. Het sidderde tot in zyne grondvesten, en heele brokken zyner wanden vielen, onder het forsch gebeuk van den ram, gelyk soms brokken van hemelhooge rotsen door den bliksem weggescheurd worden.

Dan doorgalmde een yselyk gekerm de lucht; maer de stryderen hoorden het gesteen der verplette niet; de drift had alle harten voor medelyden gesloten en men vocht voort, onverbiddelyk voort, zonder aen levensbehoud te denken. Het was er nu ook om meer dan leven en dood te doen; het gold verandering van magt, overwinning, overheersching!

Sulmath begeesterde den stryd; hy was woedend als de aengevallen leeuw, valsch, gelyk de tieger, welke het hol zyner prooi besnuffelt. Hy werd geholpen door zyn beschermer en deze vloog van den eenen tot den anderen, sprak dezen moed in het lyf, verkoelde genen. Onvermoeibaer, onverschrokken, klapwiekte hy over hen heen, hitsende het vuer des haets aen het vuer des verlangens, mengende den smaek der voldoening aen dien der wraek. Hy plantte de ladders, wees den rammeijers de zwakke plaetsen aen, en viel ook wel zelf tegen hel gevaerte uit. Dan glinsterden zyne

oogen van een buitengewoon vuer, dan trilde heel zyn wezen van ongenoten lusten. Hy was inderdaed schoon, nu moedeloosheid en opbeuring hem tevens bezielden, en eene van hoop zwangere zonnestrael hem verhelderde en met weêrschynen bewaterde; alsof zyne magt groeijen zou gelyk een stroom, welke fontein begint, zee eindigt.

Inmiddels stormde men voort, en het vreeselyk gebons dat door het slot dreunde begon schrik in de bewooneren te jagen. De gerustheid begaf Mordohan, en de priester verloor het vertrouwen op zyne onschendbaerheid. Ardhan alleen was onbedacht en bleef zwetsen. Hy trachtte allen moed in de ziel te storten, en herwapende Adalhil met magt. Zelfs poogde hy Harmona te troosten; maer de maegd bleef smartelyk voortweenen. Het was toch het lot haers vaders, het lot van al diegenen aen welke zy van kindsbeen verkleefd was, dat zy betreuren moest; en Sulmath beveelt immers den aenval? Die Sulmath welken zy, volgens de voorzegging van Burgarhil huwen zou, die Sulmath, welke dit orakel des Geestes nu gewapender hand vervullen kon? En als dat gebeurde, wat zou het arme meisje doen? Naer wien zou zy zich wenden? Dan was toch alle hoop om eens met Demhar gelukkig te zyn, voor eeuwig vergaen! Ach, zy weende bitter voort en hare tranen rolden op het harnas dat zy haren vader aengordde, en op het zwaerd 't welk Ardhan uit de scheede toog. Hare gebeden volgden hen op de vestingen, en haer sidderend oog bestaerde het vreeselyk gevecht dat aenvang nam.

Nu was er toch ook eene verdediging, sterke verdediging, welke met den aenval opeenbruisend, een geknetter verwekte, gelyk aen dat van twee onweders die op elkander losbulderen. De ladders werden omgerukt; rotsbrokken met kracht van boven neêrgesmakt, pletteden de stryders, en gekerm en gehuil was de echo van den bonsenden val. De lucht verduisterde van het stof, haer galm verdoofde door het geraes; men streed, yselyk, yselyk, yselyk! Dood en vernieling vierden er hunne lusten bot. Zy zogen met volle teugen het genot hunner rampzalige almagt, en alwie verzwakte, ieder die viel, ieder die stierf, baerde hun eene helsche vreugde. De

beschermgeesten zelven ontsnapten noch hunnen spot, noch hunne nydige blydschap; want zy zouden ook eens gelyk alles vergaen. Adalhil noch Burgarhil vermoedden dit op het oogenblik: zy dachten wie nu zegepraelt heerscht eeuwig, en daerom snorde de byl van Adalhil zoo snel, daerom vlogen de pylen van Burgarhil zoo loos en zoo spoedig. Maer hoe moedig de laetste ook streed, hy vond den weg der heerschappy nog niet open. Het kasteel was daerom te onnemelyk, Mordohan te onverschrokken. Hy trok voordeel uit al de sterke punten van zyn gebouw, benuttigde alle hoeken, en vond het middel om met weinige vrienden duizende vyanden te weêrstaen, wat zeg ik, er over te zegepralen.

Ja, zegepralen; want zie eens hoe Sulmath met de zynen is afgesloofd, hoe hun het zweet der vermoeijenis en van moedverlies uitbreekt. Hunne rammen beuken niet meer, hunne ladders staen ledig. Zy hebben toch zoo vele dooden en het getal hunner gekwetsten is onnoembaer. Voor hen staen nog altyd die muren, die muren spottende van magt en ouden prael. Ach! wat knarstandt Sulmath, nu zyn zwaerd hem van afmatting ontvalt; wat ontglippen hem tranen van woede, daer hy gevoelt dat hy verpligt is den aenval te staken. Zyn blik rust vol verwyt op zynen beschermer, want hy bedenkt hoe schrikkelyk Mordohan hem zyn dollen aenslag betaeld zal zetten. Maer Burgarhil bemerkt zyne bekommernis niet; hy denkt aen eenen voordeeligen aftogt en brengt de stormers in veiligheid. Toch ontsnapt hy den hoon van Adalhil niet, die vlymt hem pynlyk door de borst:

- Welnu, - klinkt het, - de aerde heeft gebeefd en de rots gehuppeld, maer zyn wy vergaen?

- De nederlagen duren geene eeuwen, - antwoordt Burgarhil, - en er zyn proeven die mislukken kunnen. Maer wie het laetste spot, spot met zekerheid, doch uw lach is de eeuwige niet!

En Adalhil zag reeds zynen vyand niet meer; de sluwe was in eenen anderen vorm overgegaen en stond, met lompen gedekt, in de hut van Demhar. Hy zag er zoo arm uit dat deze jongeling hem voor eenen onbekenden makker houden moest. Burgarhil sprak van weder, van goden, van buitenleven.... eindelyk vervolgde hy:

- We zyn toch ongelukkig, eh Demhar?

- Ja, - was het antwoord; - maer:

Eindloos lyden is ons lot,
Voor de smart zyn wy geboren
En zoo was de wil van God.
. . . . . .

- 't Is zoo; maer ge moet bekennen dat het niet aengenaem is. Gy zelf hebt er in 't kort veel om geweend, en uwe klagten klonken harder dan de eischen van Sulmath.

- 't Is waer; maer ook is het pynlyk, het brood in Ardhan's mond te brengen, zelf van honger sterven, en daerom veracht te worden.

- 't Is schroomelyk! maer zoo wy dien staet van zaken eens veranderden? Zoo wy weder op het slot van Mordohan uitvielen?

- Wat wilt ge? - En eene doodsche bleekheid verspreidde zich op het gelaet van Demhar.

- Hoor, - sprak Burgarhil, hem eene welgevulde borze toonende, - hier is geld van Sulmath, uw oom; ge zyt rampzalig en het kan uwe armoê lenigen. Maer storm dan mede en preek den oorlog, den uitroeijenden oorlog tegen het huis van Mordohan.

Demhar wees het geld met verachting af, doch Burgarhil vervolgde op aenhitsenden toon:

- Maer voelt ge dan niets boven u dat u tergt, eene yselykheid, die als eene keten u omknelt, en sleurt, en smyt waer ze u hebben wil, een gezag dat u als een worm vergruist hoewel ge mensch zyt. Welnu, vernietig dat iets, breek die magt, sla Mordohan en Ardhan dood, verniel hun troon.... - Hy bezag Demhar. Die was vael geworden van den hevigen stryd die in hem woelde; zyn boezem zwoegde, zyn hart was beklemd, zyne oogen schitterden; eindelyk vroeg hy met bevende lippen:

- En Harmona, moet ik die ook vermoorden?

Burgarhil verschoot, hy zag in 't hart des jongelings eenen afgrond voor zich open, doch zich van stonden aen herstellende, sprak hy:

- Toch niet, dood Ardhan en maek Mordohan ootmoedig;

geef hem eene les... En daer ge dan, door het verguizen van hooger magt zelf vermogend zult geworden zyn, hebt ge uitzicht op eene verbindtenis met Harmona. Sulmath maekt zelfs van dit huwelyk eene voorwaerde des verbonds dat ge met hem sluiten kunt.

Demhar's hoofd was op zyne borst gezegen, hy bedacht zich lang en dan zyn aenzicht, dat van hoop gloeide, ten hemel heffend, sprak hy met de liefderykste snaer zyner stemme:

- Ik zou Harmona bezitten? God!... Dan vooruit, dan vooruit! - En een oogenblik later stond hy buiten, op eene ton, den optogt te prêken.

Zyne woorden waren woest, gelyk die van elk talent dat ontkiemt: zy schitterden van edele wraekzucht, vonkelden van de verpletterendste grootmoedigheid. Geheel de ziel des jongelings straelde er in door met al hare neigingen, begaefdheden en kleine driften. Hy was onweêrstaenbaer, omdat zyne welsprekendheid nieuw was, omdat er de kunst nog haren verlammenden vorm niet had omgehangen. Zyne natuerlyke woorden begeesterden allen en op zyn donderenden kreet van, te wapen! te wapen! klotste men op tegen het kasteel.

Intusschen was de lucht verduisterd, zwarte wolken hadden haer overtogen, het scheen nacht; doch uit die duisternissen werd eene zonnestrael als geboren, welke misschien wilde aenduiden, dat er iets ontkiemde, iets, dat eens grootsch en magtig wezen zou. Want naermate het gevecht toenam werd de strael breeder, glansryker, en zy rukte brokken van het nachtfloers, dat ten laetste in vlokken de lucht doorzweefde, alsof het den luister der dagtoorts vlugten wou. De brandende strael schoot op het slot. Zy verblindde en verlamde de verdedigers, en deed hunne borst hygen van onleschbaren dorst. De rampzaligen hadden toch die vyandschap des hemels niet noodig om zoo zwak te zyn. Zy waren reeds vermoeid van den vorigen aenval, en het feest, waermede zy hunne zegeprael hadden gevierd, had hunne krachten nog meer gesloopt. Toch ontmoedigden zy zich niet: wel is waer, de aenrukkende benden waren frisch en talryk; maer hun slot was sterk: de aentastende Geest, nieuw, opkomend; maer had de hunne

geenen moed hernomen, was hy niet als verjongd? Ja, want zie eens hoe hy op Burgarhil uitvalt! Hy eischt zyn bloed, zyn bestaen, alles; zyne byl snort vervaerlyk, zyne schild blikt hel, zyne oogen schitteren en treffen Burgarhil met menigen sprankel. Maer, denkt niet dat Adalhil met zyne reuzenkracht, met heel zynen leeuwenmoed, met al de woede, waermede hy zyn vreeselyk wapen zwaeit, ligtelyk verwinnen zal. Neen, neen, zyn vyand is te slim, hy weet te goed hoe vreeselyke slagen te onlwyken zyn; zie eens hoe hy zich in bogten wringt, om de aenvallen te vermyden en dan op eens een kleinen steek te geven.

Niets kan hem van handelwyze doen veranderen, noch het hoonend gespot van Adalhil, noch zyne uitdagingen. Burgarhil is voorzichtig, hy wacht met geduld op het oogenblik dat zyn vyand vermoeid wezen zal. Nu schiet hy op hem toe, zyne schichten vliegen, zyne spies treft, maer wat vermogen zyn ligte wapenen op de ondoordringbare schild van Adalhil? Zoo verwint ge toch niet, sluwe Geest; tegen die schans breekt uw moed; geef het maer op, ge ziet toch dat uw vyand eeuwig weêrstand bieden zal! Maer Burgarhil denkt daeraen niet; hy gevoelt wel dat hy alzoo niet zegepralen kan; maer in zyn brein ontkiemen andere plannen, hy zoekt nieuwe wapenen, opent zyne borze en hier vindt hy goudstof, goudstof, dat in de oogen brandt. Hy werpt, hy werpt altyd van dien rykdom uit; en de wind neemt het stof op zyne vleugelen en draegt het in de oogen van Adalhil. Deze kryscht, schreeuwt, yst, hy voelt zyn gezicht falen, zyne oogen knypen zich toe van pyn. Hy kruipt achterwaerts, deinst, vlugt; maer Burgarhil dringt op hem aen, hy gaet hem doorsteken, wanneer een zacht smeeken zyne ooren treft:

- Genade, genade! - klaegt Adalhil.

En de lucht is zwanger van zonderlinge geruchten, zy trilt onder een grootschen adem en het schynt dat eene geheimzinnige stem door de bladeren galmt:

- Uw tyd is om, o Adalhil!

En al de stryderen worden bang. Zy gevoelen dat er een onberekenbaer werk is voltrokken nu Adalhil geknakt op het slot

nederkomt. De bestormers hebben geene vreeze meer voor de zegeprael, zy beuken deuren en muren en sloten op; men hoort niet dan het geschal der trompetten, het gekletter der wapenen, het gebons van den ram. De wanden storten neder, de aerde dreunt van hunnen val, de rots waggelt. Reeds zyn de buitenwerken overrompelt en men moet slechts naer binnen dringen. Demhar belast zich met dien arbeid; met al zyne makkers komt hy voor de poort; hy slaet, hy smyt; het hout kryscht onder de menigvuldige bylkloven, kraekt onder de hamerslagen. Eindelyk stort zy in en zy schieten het slot binnen; maer hier doet zich een hinderpael op, onverwinnelyker dan de poort, onnemelyker dan de muren.

Het was Ardhan, die voor den ingang stond. Onder de donkere bogen, scheen hy met zyne glinsterende wapens een God die kastydt. Zyn zwaerd bliksemde helder, het haktte ter neder al wat naderde, het vermoordde al wat viel. Niets weêrstond er aen zynen zwaei, en het vloog zoo dikwils neder alsof het duizendmael ware verdubbeld geweest. Maer Ardhan was niet te vreden met al de dagelyksche stryders, die hy velde; hy zocht roemryker prooi. Zyne oogen vestigden zich op Demhar en als een onweder borst hy in woede los:

- Ha! zyt ge daer, ondankbare! laffe moorder! komt ge den dood zoeken, lafaerd? - En het zwaerd vloog op Demhar neêr.

Maer deze ontweek den slag. Hy sprak niet, maer grynsde zyn medeminnaer vreeselyk toe. Hy dacht aen Harmona en het schuim der razerny brak hem de lippen uit: met zynen vork scheurde hy den gorgel open van Ardhan, die doodelyk gekwetst ter aerde viel.

Nu stortten zy binnen en vonden geen wederstand meer. Want wat kon de oude Mordohan, wat vermogt de priester? De gryze slotvoogd had moed genoeg, maer de kracht ontbrak hem, sedert hy zynen beschermer vallen zag. Men ging den ongelukkigen doorsteken, misschien laeghartig afmaken, maer Adalhil vloog hem by; hoewel geknakt, verbroken, bezat hy nog iets bovenmenschelyks dat schrik inboezemde. De grimmende majesteit van zyn gelaet was voldoende om de schaer wat te doen wyken, en, den bebloeden

Mordohan in zyne armen grypende, vloog hy met hem in de hoogte, en verborg zynen meester een eind weg van het slot.

Niets bood er zich meer ter moordery aen en de krygers verspreidden zich om te rooven en te plunderen. Demhar alleen, edeler en grootscher dan zyne makkers, deelde niet in hun stelen, hy was met liefderyker inzichten bekommerd; het was Harmona, Harmona alleen, welke hy opzocht. Met gescheurde kleederen, hygend van vermoeijenis, bevlekt met stof en bloed, liep hy naer de kamer, waer hy vermoedde dat zyne beminde wezen moest. Helaes! reeds van verre hoort hy haer gekerm, yselyk gekerm dat zyne ziel doorboort. Hy vliegt, want het is wel zyne beminde, die zoo erbarmelyk huilt. Buiten adem, ontzind door een schrikkelyk voorgevoel, stampt hy de deur open, en Harmona kruipt op hare kniën voor Sulmath, die haer met geweld medeslepen wil.

Demhar's woede kent geene palen, zyne wraeklust eischt bloed. De noodkreet zyner beminde snydt hem door de ooren, en met den geheven vork valt hy op Sulmath los.

- Verrader! - roept hy en wil hem een steek toebrengen, maer Sulmath ontwykt den slag.

- Ik bemin die vrouw, - zegt hy kalm.

- En ik dan! - roept Demhar. - En gy hebt me haer beloofd! Ha, boet nu uwe logentael en uwe valschheid met uw bloed!

Hy grypt Sulmath by de haren en met een mes zoekt hy zyn hart; maer daer weêrhoudt hem de makker welke hem tot vechten heeft aengespoord.

- Wat zie ik? - roept deze, - na de zegeprael de twist! Laet af, laet af, zingt vreugdeliederen en danst!

- Maer hy heeft my bedrogen!

- Luister, drink en zing! wat schort u die vrouw?

- Zy is myn heil, myn al!

- Maer ge hebt ze niet! - En plotselings veranderde de arme dompelaer zich in hetgeen hy was, den beschermgeest van Sulmath.

- Ik ben bedrogen! - sprak Demhar; - maer toch betaeld me Sulmath zyn verraed! Doch nu sprong Harmona er tusschen, en schreijend, kronkelde zy zich rond Demhar's lichaem.

- Liefste, liefste! - riep zy, - stel u toch niet in gevaer! ge kunt toch niet verwinnen, want u ontbreekt de magt. - En stil vervolgde zy: - Dezen nacht bezit ge haer, dezen nacht hebt ge de doos!

Demhar begreep haer niet; maer hare tranen, hare liefde, hare geheimzinnige tael verwonnen hem; hy gaf de hand aen Sulmath:

- Ik vergeef u uwen dollen aenslag, maer verg Harmona nooit meer; ge ziet dat ze my bemint.

- Welnu, - was het antwoord, - ik zal haer derven zoo lang gy haer ook niet neemt. Laet my den tyd om haer hart voor my te verteederen.

- Dit zal, hoop ik, nimmer gebeuren! - hernam Harmona, en stil: - ons huwelyk is maer uitgesteld, lieve Demhar, tot dat de doos geopend zy.

Burgarhil lachte binnensmonds; hy fluisterde geheimzinnig tegen Sulmath:

- Laet hen gaen; het is te gevaerlyk uwe inzichten te laten vermoeden.

En Sulmath liet het geliefde paer vertrekken, meenende dat Demhar slechts Harmona verzelde, om haer een veiliger doortogt te verschaffen. Maer de jongeling deed meer; hy nam die ontmoeting waer om eene liefdeverklaring te doen, en onder het paer werd het een mingefluister, een gekoos, een zuiver heilig gezoen, dat er de engelen des hemels om juichten. Zoo vervoorderden zy immer hunnen weg door het ledig gewordene slot, tot dat zy buiten een schouwspel zagen zoo wreed, zoo yselyk, dat er al de stryders waren naer toegestroomd.

Vierde hoofdstuk.
Alweder een oorlog, waerover de maen schreit, en onder anderen, eene goudvlieg, die eene groote rol speelt.

De hemel was grauw; het landschap koud, akelig van toon. Regt over het slot stond eene galg, tegen de galg eene ladder, op de ladder de priester en de beul met zyne koorde. Onder den smartpael zat eene van ouderdom bevende vrouw, gelyk eene Magdalena te weenen en de voeten van Sidhan te kussen. Zy alleen had medelyden met hem, zy alleen vergaf hem zynen schrik en begreep dat de angst des doods geene lafheid is. Uit heel dien hoop, hem eertyds eerbiedig toegedaen, was zy het alleen die den priester nog beminde; de anderen wierpen hem spottend slyk en steenen naer het sidderend hoofd. Voor de verwinning ware dit alzoo niet geweest, dan hadden zy aen zyn smeeken niet kunnen wederstaen; zy hadden geweend met zyne tranen, gebeden met zyne lippen; maer nu had de zegeprael hunne harten verstaeld, en zy haekten naer de pynlyke aendoening van het aenschouwen des moords van hunnen profeet.

Harmona vermoedde dit; zy liet een gegil, een hartverscheurend

gegil door al de rangen hooren, en met edelen moed toeschietend, kronkelde zy zich om Sidhan, welke langzaem de ladder beklom.

- Vermoort, vermoort myn priester niet! - smeekte zy. - Maer, - de galg! de galg! - antwoordde het gejoel, welk steeds hooger en hooger klom en welhaest zoo bedreigend werd, dat Demhar ontwaerde dat men niet alleen de lyfstraf des priesters maer ook die van Harmona begeerde.

Alsdan schoot hy in woede; zyne stem galmde forsch over den hoop, en zyne welsprekendheid bedaerde in weinige stonden diegenen, welke hy weinig vroeger in gisting had gebragt. Men ontbond den priester, men zoende den boord van Harmona's kleed en jubelde over een medelyden, dat, zonder de aenspraek van Demhar, nimmer ware gevoeld geweest. De blydschap der oude Rembha was niet te stillen: zy betastte met hare waggelende handen het hoofd en de borst des priesters en, verzekerd dat hy ongeschonden was wierp zy hem weenend haren mantel op den schouder, om hem onkennelyk te maken en alzoo vryen doortogt te verleenen tusschen hoopen, die van de vrykoming geene getuigen waren geweest. De priester volgde droevig zyne geleidster; zyn hart was verscheurd door het bittere gevoel van magtverlies. Hy die met Mordohan had getroond, die met een woord alles sidderen deed, en eertyds om zyne leer van ieder geeerbiedigd werd, vond nu niemand om hem te vereeren dan eene bygeloovige vrouw; niemand om hem te redden dan een lagen armen arbeider; niemand om voor hem te smeeken dan een meisje, dat hy tot dan toe als zyn werktuig had beschouwd. Hy bevroedde dat zyn goede tyd was heengevloten. Niet meer in paleizen zou hy den toon hebben, maer op zolders, niet meer in edele harten zou hy geeerbiedigd worden, maer in harten vervalscht door bygeloof, geknakt door lyden, verflauwd door hongersnood.

Zoo treurig mymerend, vervoorderde hy zynen weg, hangende aen den zwakken arm van Harmona, leunende op den schouder der versletene Rembha, welke het meisje zoowel als den priester voor eenigen tyd herbergen zou. Demhar kende het goede hart

dier vrouw en, vol betrouwen op hare zorgen, liet hy Harmona met haer vertrekken; want deze had hem aenbevolen Sulmath in het oog te houden en goed na te zien wat hy verrigten zou. De jongeling bleef dan ook naby het slot, en hy verkreeg weldra de zekerheid dat de lust naer verwinning, met te zegepralen, in vernielingszucht was verkeerd. Men viel wederom uit op het slot, maer nu om het in puin te brengen, en nooit had men het zoo wakker aengetast, als men het nu moedig verwoestte. Aen verwylen dacht men niet, en het werk der vernieling werd niet gestaekt zoo lang er nog een steen op zyne plaetse lag. Dan begon men in de handen te klappen, te dansen en te zingen, en de vreugdekreten schalden ten hemel in verward gewoel. Maer de vreugde verwekt nyd, de zegeprael zaeit vyandschap tusschen de bondgenooten die hy begunstigt; na de zege moet de winst toch verdeeld worden. Er was reeds tusschen de stryderen twist gerezen: de maer der handelwyze van Sulmath tegenover Demhar had zich verspreid, en men zag in die schanddaed eene verbondsbreuk en eene betrachting naer heerschappy. Waerom begeerde Sulmath Harmona dan om door haer te regeren gelyk Mordoham had geregeerd? Dit gevoelen vond grond omdat het waer was, voorstaenders omdat het mogelyk scheen; de argwaen vergrootte het wantrouwen; men ging tot onderzoek en uitleggingen over. Sulmath loochende, de anderen bevestigden, Sulmath zeide weêr neen, Demhar weêr ja, en zoo ontgloeide de haet en verspreidde hy zyn helsch vuer om moord en schelmstuk voor te staen. Want van woorden kwam men tot dadelykheden, van twisten tot slaen. Ho, het was pynlyk die menschen, welke zoo moedig de zege hadden bevochten, elkander nu woest te zien vermoorden! Zy herinnerden zich noch hun vroeger verbond, noch hunne broederlykheid; zy doodden slechts uit vermaek, om te dooden, uit dorst om hun argwaen te blusschen, want dien wordt, helaes, nooit gedoofd dan in plassen bloeds. Het plein voor de rots rookte; de zon trok het levensvocht van al die martelaren des argwaens in walmenden dauw naer boven. Zy verschool zich in dien lauwen damp, om de vernieling niet te zien van een heil, door zooveel duren arbeid verkregen,

en dat men, na het slechts een oogenblik genoten te hebben, weêr baldadig verwoestte. Want de stryd was nu een echt bloedbad geworden. Aen Demhar en de zynen kon men geen weêrstand bieden: zy vielen op Sulmath's mannen aen als een woedend orkaen, als winden, die lang tusschen bergen opgesloten, eindelyk de opening vinden om op het land uit te bulderen. Zy verscheurden, zy overrompelden, zy verdunden de rangen van Sulmath, als de maeijer het regelmatig opgeschoten graen. Want hunne razerny was eindeloos groot: zy hadden voor de vryheid gestreden, en nu zagen zy dat men hun die weêr ontnemen wilde. Nogtans moest hunne woede door zooveel bloed verkoeld, hun arm van nedervellen verlamd worden. Afgemat hielden zy op van moorden toen de avond viel, en uitgeput door bloedvergieten verkeerden zy in eene loomheid, eene soort van rouw over hunne schelmstukken, welke hun later alle veerkracht ontnam. Vredezoekend uit walging voor hunne eigene daden sloten zy weder een verbond met Sulmath, en men sliep eendragtig op het plein. Burgarhil zag dien slaep en lachte, want zyn beschermeling had gezegepraeld. Wat was er toch nog te doen om de ontmoedigden te vermannen? Hy dreef in de lucht en sluimerde in onder het hoevaerdig droomen van heerschappy.

Intusschen staerde de maen op den ronkenden drom. Gewend het lyden der menschen altoos by te woonen, zucht zy bywylen treurig over al hetgeen zy gestadig tot den niet wederkeeren ziet. Zou ze nu verhard gebleven zyn by het ontwaren der verwoesting welke plaets gegrepen had? Neen, neen, de lieftallige is zoo wreed niet, ze weent te gaerne met de weenende menschen, en misschien is het een traen welken zy onder het kleine wolkje verbergt, dat zich als een gaes over haer aenschyn heeft uitgespreid. Maer het wolkje verzwaert, het wordt als een zwart floers waer enkele reten in open blyven, om niet heel de aerde aen de troosteresse der smachtende zielen te onttrekken. Waerom verschuilt ge u toch zoo, aenminnige maegd? Is het omdat gy hier vrede en geluk verwachttet, nu de dwingeland geknakt is, en dat ge niet dan vyandschap en moorderye vindt?

Maer wat ontwaer ik? Uw sluijer scheurt open, hy verliest zich in flarden in het eindelooze ruim. Wat ziet ge dan liefderyks op aerde, dat ge haer zoo beminnelyk tegenblikt? Is het misschien een meêwarig wezen dat die lyders daer zal troosten, dat hun het middel zal verschaffen om gelukkig te zyn? Ja, dat is het wat gy aenschouwt, vriendinne der smart; 't is het meisje dat daer ginds, ginds tegen het zwart van den nacht in licht uitblinkt. Zie eens hoe vlugtig zy over de slapende stryders zweeft, hoe luchtig zy huppelt. Zy zoekt zeker iemand, want zy ziet zoo schuchter rond. Heeft zy hem dan gevonden, dat zy zoo vurig nederblikt? Haer boezem golft, haer hart hoor ik my dunkt kloppen; een smachtende liefdezucht welt op uit hare borst. Zy buigt zich, zy zoent iemand aen den mond. Maer waerom, mane, beminnelyke mane, bedekt gy uw aengezicht weêr?

- Liefste! - riep de man door den blakenden kus gewekt, en hy sloeg zyne armen om den hals van het meisje. Een scherp gegil doorsneed de lucht, alsof Harmona eene slang had omhelsd.

- Sulmath! - ysde zy, want in het donker had zy Demhar meenen te erkennen en het waren de gemeene kleederen, welke Sulmath ten teeken van gelykheid had aengetrokken, die haer hadden bedrogen.

Maer Sulmath hield de bevende maegd in de armen geklemd, en stoorde zich noch aen haer weenen noch aen haer smeeken. Hy wilde zyne lippen nu ook op hare wangen drukken, maer zy weerde zich met afschrik. Ho, er lag iets fantastisch, iets aenbelangwekkends, iets dat yzing inboezemde in die worsteling, tusschen het verlangend begeeren en de verfoeijing. Men hoort woorden van liefdebetuiging en woorden van smaed; een ontstolen zoen door een ruk beantwoord. Men ziet brandende omhelzingen, koele ontsnappingen, weêrhouden door trillende armen, welke zich weêr om het verstootende wezen strengelen. Ho, Harmona verdedigde zich zoo moedig. Hoewel teêr, magteloos, kon zy zich zoo snel, zoo wespachtig uit de handen van Sulmath slingeren, zich zoo onvoelbaer losstrengelen, zoo vloeibaer indien ik zoo spreken mag, wegstuiven. Zy is reeds gevlugt

en hare haest verwint Sulmath. Hy kan zoo snel niet over de slapenden vliegen, zyn stap is loom, afgemeten; hy heeft ook hare kleine helle pinkers niet en, door altoos op haer te staren, vergeet hy naer beneden te zien; hy struikelt, valt, en ziet haer vlugtend, vlugtend zoeken naer zynen neef.

Weldra heeft zy dien gevonden by het tranenlicht der maen, die zich ontsluijert. Maer nu durft Harmona haren minnaer niet meer op zulke minzame wyze ontwaken. Sulmath vervolgt haer en sidderend, vlugtend zelfs, klopt zy op den arm des jongelings en gebiedt hem mede te gaen. Demhar volgt met eerbied, met liefde; zyne wezenstrekken gloeijen, hy stort al de gevoelens van zyn overkropt hart uit in suizingen, die Harmona met vreugde en genot vervullen. Alzoo slingerden zy door het slapende leger heen, hand in hand, verslonden in verzuchtingen of wel in eene zoete mymering. Somtyds vuerden zy hunne liefde aen door zoetgeurende woorden afgebroken door eenen zuiveren, gloeijenden zoen. Ach, wat genoten zy op dien angstigen weg, welke hen naer het pand van hun geluk geleidde. Zy zagen, door zaligheid overstelpt niet rond, maer gingen zacht en haestig voort, altyd voort naer het slot van Mordohan, dat in treurige puinen lag. Een traen weenden zy hier over de vergankelyke grootheid, maer lang mogten zy niet by de smart vertoeven. Sulmath was daer, daer, digt by hen. Zy ylden voort, stronkelende hier en daer over het gruis, ontwykende de wachten door Demhar daergesteld om de ruïnen te bewaken, tot dat zy aen eenen trap kwamen, dien Harmona te zoeken scheen. Die trap was een weinig verstopt maer niet genoeg om geenen doortogt te verleenen, en weldra drongen zy in het harte der rots. Moeijelyk was die nederdaling in het duister van den nacht, zonder ander licht dan de flauwe schemering door het blanke kleed van Harmona verspreid. Nogtans vonden zy hunnen weg, want hy was te zeer aen de maegd bekend. Zy bragt haren minnaer in den killen kroft waer de doos begraven lag, en door liefde aengemoedigd ontgroeven zy het duerbaer juweel dat hun heil omvatte, dat hunne zaligheid en die van zoo vele anderen behield. Ho, wat waren zy verheugd

toen zy het gevonden hadden, toen zy het in hunne handen voelden trillen! Zy omhelsden elkander in de zuiverste opwelling der vreugde, hunne lippen raekten zich onderling en hun adem vereenigde zich liefderyk tot eene tweevoudige ziel.

- Ach lieve, lieve Demhar, - zuchtte Harmona, - wat zullen wy gelukkig zyn zoo dat kleinood opengaet! - En hare handen poogden in het duister te doen wat zy in den klaren dag nimmer vermogten, en hy:

- Wilde God ons die weldaed schenken, wilde hy ons gelukkig maken! - En Harmona weêr, terwyl zy de wonderdoos aen haer hart drukte:

- Mogten wy hier zien! Ho, wy zouden haer openen, die geheimzinnige doos: de oogen der liefde zien zoo goed, wen zy samen zien. Maer het is hier donker en ik word angstig, laet ons naer den heiligen boom gaen, daer flikkert de maen, daer licht zy de gelukkigen toe, daer zal zy ons helpen et met hare meêwarige stralen de geheimzinnige veer aenwyzen.

- Kom, kom dan gauw! - riep hy vooruitsnellend. Maer een knarzend geknor vloog hem tegen en, by het licht dat nu in de kroft glinsterde, zag hy dat een forsche arm zyne beminde vastgegrepen had.

- Vader! - snikte het meisje.

- Ja, uw vader, wiens magt gy hier verdelgt!

- En voor wiens geluk ik zorg, goede vader. Ho, het geluk bestaet in geen gezag, denk dit niet, het bestaet in liefde! - En zy zoende zyne hand, terwyl zy tevens aen Demhar teeken deed met de doos te vlieden. Deze vloog de trappen op, voorby den verbysterden Adalhil die te magteloos was om hem te wederhouden. Intusschen vervolgde Mordohan tegen zyne dochter:

- Zwyg, gevloekt kind, dat myne liefde zoo slecht beloondet; het gezag maekt op zich zelven het geluk uit, de overheersching alleen is de zaligheid.... En hadt gy u dan toch zoo laeg niet vergrepen, haddet gy u dan nog aen Sulmath overgeleverd, die paelt ten minste met zynen rykdom aen myn vermogen.

Hy zweeg plotselings; want nu ontwaerde hy dat Sulmath met zynen beschermgeest by hem stond.

Sulmath had, gelyk wy het verteld hebben, de geliefden vervolgd en was hen zoo naby gekomen, dat hy een oogenblik de hoop voedde hen in te halen. Echter, toen hy tusschen de puinen van het slot gekomen was, vond hy dit zoo gemakkelyk niet dan hy wel verwachtte. Onbekend met de doorgangen, wist hy niet waer de togt mogelyk was, en hy struikelde over steenen en viel in holten. Met slyk en zweet bedekt, hygend van vermoeijenis staekte hy nogtans de jagt niet: voor hem zweefde voortdurend het blanke kleed van Harmona, en de ydelheid deed hem gelooven dat hy het toch genaken zou. Ondertusschen hadden de wachten van Demhar hem in het oog gekregen en deze stuikten op eene onaengename wyze zyne vaert. Voor hy den tyd had er aen te denken, was hy gekoord en geketend en lag hy nevens de nachtwaek der krygers roerloos op den grond. Men had hem zoo onbarmhartiglyk vastgekneld dat het hem onmogelyk was de minste beweging te maken, en al had hy dit gekunnen, ontbrak hem de lust daerdoor de razerny der wachten nog meer gaende te maken. Zy beleedigden hem toch alreeds op eene baldadige wyze, vragende: of hy het slot kwam afzien om te vernemen of het hem tot troon dienen kon; dan zetten zy hem regt, begroetten hem als hunnen koning en kroonden hem met vuistslagen. Sulmath schuimbekte, zyn hart brak van de woeste kreten welke hy er in smoorde, want hy kon zyne razerny in geene vervloekingen lucht geven: het minste woord werd hoonend gestraft. De moedeloosheid greep hem aen en hy wierp zich ten prooi aen de vertwyfeling, toen hy by de spotterny der mannen, die hoorde komen van eene groote vlieg, die rond hem gonsde en over zyn aengezicht hommelde alsof zy hem steken wilde. Onmogelyk kon hy het ondier weren, maer hy wenschte het in het diepste der hel. De vlieg lachte met die vervloeking en ging voort met eentoonig aen zyne ooren te zagen; zy ronkte zoolang tot Sulmath bedwelmd door foltering en gewend aen den toon, begon te gelooven dat hy het dier verstond, ten minste nam het gezang voor hem iets menschelyks, en ging het

allengs over tot eene tael die hem betooverend voorkwam. Hy nam meer aendacht op de hommel en zag dat ze een voor een zyne tergers stak, terwyl zy geheimzinnig zong:

> Ik steek, ik steek en ik betoover;
> Myn angel is van louter goud.....

Verwonderd zag en hoorde hy dit, want hoewel hy die woorden klaer verstond, hadden zy voor hem zeer weinig beteekenis; echter door zyne bewakers geruster gelaten, had hy tyd er dieper op na te denken en toen sprak hy by zichzelven:

- De betooverendste angel is goud! - Hy hief zyn hoofd zoo veel mogelyk van den grond en sprak, sprak toen flauw en terwyl het zweet der gierigheid hem uitbrak:

- Wie my verlost krygt geld.

En men ontbond hem eene hand; en hy herhaelde zyne woorden en men ontbond de tweede; en hy gaf geld, geld uit zyne borze en weldra gevoelde hy zich vry, geheel vry als een vogel des hemels. Toen lachte hy zyn goud teeder toe en zei:

- Gy zyt magtiger dan de magtigste!

Na de verdooving uit zyne lidmaten geschud te hebben, hernam hy zynen togt, vergezeld door de vlieg, welke steeds hommelde om zyne aendacht op te wekken. Hy ging haer zyne dankbaerheid betuigen toen zy eensklaps vergrootte, van vorm veranderde en zyn beschermgeest aen zyne verblufte oogen voorstelde. Burgarhil zei glimlachend:

- Uwe ketens zyn gevallen als stroohalmen, maer uw vermogen is op geene rots gebouwd.

Want straks zag ik over de aerde, en Mordohan met zyn beschermer zaten op de puinen. Adalhil sprak:

Zy hebben elkaêr verslonden als wilde dieren, en hunne handen zyn bevlekt; maer hun gezag zwymelt van het broederbloed en het uwe is nog niet in dienstbaerheid verkeerd.

Want groote dagen zyn u beschoren, als gy de vyandlyke magten temt en de doos der wonderen in uw harte bewaert.

Toen daelden zy in de ingewanden der aerde en de puinen zwegen stil als de dood.

Burgarhil wachtte eene poos voor hy hernam:

- Maer Demhar is eene slang die u omkronkelt, en hy zal gebroken en zyn hoofd zal buigen tot aen de toppen van het gras.

Schaer u dan by Mordohan, en die worde uw steun; want ge zyt een teeder boomken dat de slang verbyten kan;

En gy gevet hem deel in uw vermogen, en hy deele met u wat hy bezit; en gy bergt de dooze op uwen boezem, want uw vyand heeft er op geloerd.

En als die Demhar het geheim aen dit juweel ontscheurde zoudt ge vernietigd worden, en ge zoudt verdwynen als waert gy er nooit geweest.

Want geen praelgraf herinnerde u aen de kinderen uwer kinderen, en de vergetelheid zou over u groeijen gelyk de roozelaren over de prooije des doods.

Dit zeggende bragt hy zyn meester in den kuil en hier antwoordde Sulmath op de woorden van Mordohan:

- Ik dank u, ouderling, dat gy aen my hebt gedacht en ik geloof dat myne magt aen de uwe paelt. De laetste gebeurtenissen hebben de myne misschien onmetelyk vergroot. Nogtans gevoel ik de onmogelykheid myner alleenheersching en verlang ik uwen onderstand, vermits ik den mynen aen u nooit weigeren zal. Ik verzoek u dus uwe dochter ten huwelyk en wensch dat zy tot bruidschat brenge het kostbaer kleinood dat alle magt bevat.

- Waer is die doos? - vroeg Mordohan aen zyne dochter.

- Demhar is er mede gevlugt, - was het schreijende antwoord.

- Gevloekte! - riepen allen, en Mordohan hernam:

- Waer is Demhar? ge moet dit weten.

- Neen, neen! - stotterde het meisje; en zy loochende lang, maer hare ouderliefde gloeide te vurig om aen den aendrang haers vaders te kunnen wederstaen. Zy gilde hartverscheurend:

- Hy verwacht my aen den heiligen boom des wouds! - En die bekentenis kostte haer zoo veel folteringen, dat zy bewusteloos ter aerde stortte.

De anderen liepen weg om de doos aen Demhar te ontweldigen, en hun drift was groot genoeg, om hun Harmona te doen vergeten die daer levenloos lag. Echter bleef zy zoo niet lang; de smart wekte haer, en haer hart bloedde van wroeging zoo hare toekomst en het heil der stervelingen aen de heerschzucht haers vaders te hebben opgeofferd. Zy was mismoedig en weende pynlyk; maer hare vertwyfeling was kort van duer; haer bloed was te vurig, hare inbeelding te groot, haer hart te vol liefde dan dat zy niets ter redding haers minnaers en ter behoudenis der doos zou aengewend hebben.

Zy schoot op en vloog naer boven, stortte over alles heen, ontweek noch puinen noch wachten, dringende overal door, springende overal over. Niets wederhield haer, want de puinen waren als bang haer te doen struikelen, en de krygers aenzagen den haestigen engel als een weldoenden geest, welkers vaert het gevaerlyk zoude zyn te stuiten.

De puinen overgekomen vermeed zy de wegen om haren vader en de zynen niet te ontmoeten, en de groenten ingeyld waedde zy door het golvend gras tot dat zy van verre haer minnaer zag.

By zyn ontwaren bleef zy pal staen; hy zat daer ook zoo lief onder den heiligen boom het eerste pand zyner liefde te aenschouwen. De takryke eik omvatte hem in zyne armen en belommerde hem van boven, terwyl hy hem van ter zyde tegen allen aenval te beschermen scheen.

De maen brak moeijelyk door de bladen en verlichtte slechts het aenzicht des jongelings, waerover zy de geheimzinnigste schoonheid spreidde.

Harmona baedde hare oogen in dit sprekend gelaet; zy bestudeerde zynen glimlach en vond hem vol geluk; zy volgde zyne wenken en zag hoe nieuwsgierig hy naer de opening der dooze zocht. Ach, wat genoot zy door zyn blik die zoo vurig op hare liefdegift gevestigd was. Verrukt liep zy naer hem toe, maer vol verlangen het genot der verrassing by het genot der min te paren, sloop zy langs het kreupelhout, tot dat zy ongemerkt hare armen opende en hem aen haer harte sloot.

- Demhar! Harmona! - was de tweevoudige zucht. - Demhar, beminde Demhar! Harmona, teêrgeliefde Harmona!

O, die wezens waren zoo gelukkig daer, daer alleen met hunne liefde!

- Ach! - sprak de vervoerde Demhar, na zich met zoenen verlustigd te hebben, - ach! lief wezen, dat meer dan myne ziele zyt, laet ons nu huwen, nu dat er niets aen ons geluk kan wederstaen! - En zyn arm om haer midden slaende trok hy haer op zyne borst.

Het meisje liet zich daer op nederleggen en sprak:

- Huwen, Demhar, huwen voor dat de doos geopend zy, o dit ware rampzalig.

- Rampzalig! en wy worden liefderyk beschaduwd door de natuer; de nachtegalen zingen, de bloemen geuren, de bladeren heffen hunne onophoudelyke hymne tot het Opperwezen aen, en de maen lacht ons toe met hare stralen. Is dit alles dan geen voorbode van geluk?

En hy drong het meisje nog vaster tegen zyne borst.

- Neen! neen! - riep zy zich eensklaps losrukkend. - Ons geluk zou verwoest worden, indien wy ons huwelyk voltrokken voor de doos geopend is. - En zy ontnam Demhar het kleinood om te zien of er geene hoop was het te ontsluiten.

Maer de jongeling was onvoldaen over die koelheid, hy trok haer meer naderby en zy was te vervoerd om zulks te kunnen verbieden. Hy overdekte haer met kussen en zyn brandende adem ontstak in haer een ongemeenen, nooit gevoelden gloed. Haer hoofd zakte bedwelmd achterover en heel haer lichaem trilde onder de magtige aendoening der liefde. Misschien ware zy bezweken, misschien had zy hem voor een stond genoegen heel de heilryke toekomst laten verwoesten; maer terwyl zy als ontzind in zyne armen lag, sloeg zy de halfgeopende oogen in het ronde en ontwaerde dat haer vader met Sulmath en hunne beschermers zeer naby waren.

Zy vloog op.

- Vlugt! vlugt! - riep zy ylhoofdig, en terwyl zy aen haren

minnaer de doos wedergaf, trok zy hem onder het kreupelhout voort. Zy diende tot geleidster en scheen met de paden wel bekend, en Demhar volgde haer gedwee als een hond die zyne goede meesteres vergezelt. Met hare zachte streelende hand opende zy de takken omdat haer minnaer zich niet zou bezeeren, en zoo vloden zy door bloemen en heesterhout en bosschen, totdat er zich een hutje in eene kleine vlakte voor hen opdeed.

Het was een versleten huisje, dat zyne schilderachtigheid aen zyn verval ontleende; het stond op den boord eener beek, waerin het zich bekoorlyk spiegelde, en de maen bescheen de grauwe donderbladeren van zyn strooijen dak met haren waterglans. Men zou gezegd hebben dat het met sneeuw was bedekt, zoo zilverachtig kleurden het de stralen, en dit winterdak stak aengenaem af tegen het malsche groen, dat het in zyn geurig loover hulde.

De vlugtenden klopten aen, en het raem schitterde hen weldra zoo vriendelyk tegen als den zeeman de bake, die in den storm van verre door het nachtfloers breekt. Arme geliefden! indien men hen niet vervolgd had, wat zouden ze weinig naer het openen der deur hebben getracht. Zy stonden daer zoo zalig onder het eiloof dat hunne hoofden en schouders streelde, en het ware zoo zoet geweest daer, op die balsemende kruiden, door duizende starren beschenen, eenigen tyd in kozeryen door te brengen. Maer helaes, dit was nu onmogelyk en hunne harten klopten van vreugde, toen zy de deur hoorden openen en eene oude vrouw zagen, wier hoofd beefde en wier bevende hand eene lamp vasthield.

- Rembha! - riep de verblyde jongeling.

- Demhar, beste vriend; - maer waer is Harmona? Ach, lief kind, waer zyt ge zoo laet geweest? Ik was zoo ongerust dat ik het niet zeggen kan, kom maer al gauw binnen, kom gauw! - En zy sloeg de deur achter het binnengetreden paer digt.

- Ik dank u, - antwoordde Harmona. - Maer, goede Rembha, ik breng u eenen nieuwen gast mede, zou hy u niet overlasten?

- Bylangen niet, wel neen, zet u maer neder, Demhar, daer aen tafel; wel, wel, wat lieve kinderen, ik kan er maer niet van zwygen, en hoe zyt ge zoo by een gekomen?

Terwyl zy alzoo sprak diende zy hun kaes, brood en melk op, want zy vermoedde dat liefde en nachtlucht de jonge lieden hadden verflauwd. Dan, hare gedachten hadden eenen anderen loop genomen en zy begon hare spyzen te pryzen en op te zetten, alsof het jeugdige paer geene eer aen het nachtmael deed. Doch weldra dacht zy weder aen iets anders en nu liep zy met haest achter een houten schutsel dat een tweede kamerken in de hut deed vermoeden. Zy wekte daer eenen man die op eene arme sponde onrustig te slapen lag, en:

- Ach, lieve heer, eerwaerdige heer, heilige heer, zie eens wat schoonen gast Harmona my gebragt heeft; hy heeft ook al moeten vlugten.

Sidhan rees op: hy was bleek van smart en afgemat van de akelige droomen, welke des nachts zynen heerschzuchtigen geest teisterden met dezelfde gedachten, waer hy zich des daegs mede bezig hield. De vervallen bewindsman bedankte Rembha, deed haer teeken zich te verwyderen en, zynen tabbaerd omslaende, ging hy voor in de kamer. Daer ondervroeg hy Harmona en herkende hy Demhar. Deze had de onvoorzichtigheid hem de laetste gebeurtenissen te vertellen en er by te voegen hoe men hem nu om de doos vervolgde.

- En hebt gy de doos? - vroeg Sidhan.

- Hier is zy. - En Demhar liet ze zien.

De priester glimlachte valsch en sprak:

- Ge moogt u hier in veiligheid achten, goede jongeling: deze hut is getrouw en stom. Noch voor u, noch voor uw kostbaer kleinood was er betere schuilhoek, en ik stel zoo veel belang in dit juweel dat ik het mede bewaken zal.

Met die woorden verliet hy de hut om te zien, - zegde hy, - of Sulmath en Mordohan misschien niet langs die streken naer Demhar zochten. Hy bleef eenen geruimen tyd weg en het jeugdige paer, dat zynen angst reeds lang vergeten had, begon zyne lief-

kozingen weêr op nieuw. Hunne hoofdjes rustten tegen elkander; de flikkerende lamp versmolt de kleuren van hun gelaet en van hun haer, als wilde zy ze tot één vermengen, iets waerin Rembha groot behagen schiep.

- Ik minde zoo ook eens als ik jong was, - mompelde zy, - maer dat zyn dingen die met den ouderdom slyten. - Zy stond op en begon geheel haren huisraed te verplaetsen en te herplaetsen, weêr weg te nemen en terug te zetten, om te doen gelooven dat zy drok bezig was, doch eigenlyk om aen het jonge paer meer vryheid te laten. Zoo doende bleef er geen een der huisgoden, waervan de hut was opgepropt, op zyne plaets; de eene ging hier in den hoek, de andere daer, dezen versierde Rembha met bloemen, voor genen stak zy een waslicht aen, dat zy dan weêr uitblies en weêr op nieuw vuer vatten deed. Eindelyk had ze er voor gepreveld, gebeden, geknield; zy had al gedaen wat denkelyk was om den tyd te korten en nu wist zy niet meer wat aenvangen, toen Demhar haer uit die verlegenheid trok.

- Zou de eerwaerdige priester ons niet trouwen? - vroeg hy.

- Voorzeker, kinderen, en de tafel met een witten voorschoot op, en twee kaersen op zyde ware een zeer goed altaer; ik zou wel willen dat zulk hier gebeurde, myne hut zou er door gezegend zyn.

Zy ging zoo koutende aen het venster, om de gordyn, die wat verschoven was, meer digt te sluiten, maer bleek en nog meer bevend dan anders, sloof zy er af. - Gauw, gauw, kinderen, hier! - riep zy, hen voortstuwende. - Hier, in het kamerken, want uwe vervolgers zyn daer en het is de profeet die hen begeleidt!

- Heeft hy ons dan verraden? - riep Demhar, zich in een hoek van het vertrek werpende.

- Wel neen, hy is daer voor te braef en te godvruchtig. Wat ge durft denken! Hy zal hen niet naer hier brengen, dan om hun met eigen oogen te doen zien dat hier niemand verscholen is.

Zy wierp de deur haestig toe en de geliefden wachtten vol angst het einde dier gebeurtenis af. Weldra hoorden zy hunne vervolgers binnenkomen. Het was hun niet moeijelyk te verstaen dat de priester hun vyand was, dat hy zich met Sulmath en Mor-

dohan had vereenigd om nog iets van zynen ouden luister terug te bekomen, en dat dit godtergend verbond slechts dan was gesloten geworden, na dat Sidhan beloofd had de doos te leveren. Het angstzweet liep de geliefde van het aenzicht by het vernemen dier samenspanning; zy voorzagen dat er hun nog veel lyden was toebereid en gevoelden, als het ware, al het folterende der yselyke toekomst, welke zich voor hen ontrolde. Nogtans ontbrak hun de tyd om lang onder die pynen bedwelmd te blyven; het pand van hun nakend heil vroeg heel hunne tegenwoordigheid van geest en zy beraedslaegden hoe de doos het best te redden was. Geen schuilhoek bood hun eene onfeilbare veiligheid aen en beter dan ze uit de handen te leveren, was het haer te verdedigen: Harmona verborg ze op haren boezem, terwyl zy weenend zegde:

- Daer is zy kostbaer bewaerd; om haer daer te rooven, moet men my het hart ontscheuren en, indien wy scheiden moeten, beminde Demhar, dan zal God, de beheerscher aller dingen, wel zorgen dat ik ze u de eene of de andere mael weder geworden doe.

Hy antwoordde: - ik betrouw op uwe liefde; - en zy omhelsden elkander nog eens, alvorens de deur van hunnen schuilhoek open schoot en de vervolgers binnen stoven. Kalm werden die ontvangen en Demhar, zich naer Sidhan wendende, sprak op aendoenlyken toon en terwyl hy zyne tranen bedwong:

- Gy hebt my verraden, priester, en nogtans ben ik het alleen, die u uit er harte liefheb. Degenen met wie gy u hebt verbonden, steunen op u gelyk gy op hen en ge zyt hun werktuig, terwyl gy myne hoop kondet zyn. Maer gy zult (de hemel verhoede het) dien misstap bitter boeten; want Sulmath verfoeit u in de ziel en twyfelt aen uwen God!

De priester aenzag hem van uit zyne hoogte en sprak op gewigtigen toon:

- Ik volbreng niet dan den oppersten wille, - en hy vroeg Demhar naer de doos.

De jongeling loochende schaemrood dat hy haer wist en, gelyk het meisje hem hierin navolgde, ontstaken de vervolgers in woede. Zy grepen Demhar aen, die weinig wederstand bieden kon, en

onderzochten of hy haer misschien verborgen had; maer zich verzekerd hebbende dat hy haer niet op zich droeg, joegen zy hem, zonder naer het gesmeek der freule te luisteren, hoonend weg, als grootere wraek onwaerdig, als te onedel voor de marteliedood, als voorbehouden om nogmaels hun knecht te zyn.

In het uitgaen ontmoette hy de oude Rembha; hy bedankte haer met vochtige oogen en bekloeg zich over het verraed des priesters.

- Wat die gedaen heeft is wel gedaen, - antwoordde de ligtgeloovige; - hy heeft my gezegd dat, zoo hy u aen Harmona verbond, er niets goeds uit dit huwelyk zou ontstaen.

- Maer myne vereeniging met haer is de bron van ieders geluk, zegt het orakelwoord.

- Dan liegt dat woord, - hernam de oude; - anders had de priester het volbragt. - En zy wierp de deur achter hem toe, na alvorens, uit medelyden, hem eene korst brood te hebben in de handen gestopt. Zy ging naer binnen en zag dat men in alle hoeken naer de doos zocht. Het onderzoek bleef echter zonder uitslag, want Harmona verborg haer steeds op haer hart. Burgarhil vermoedde dien schuilhoek en, het meisje op Sulmath niet meer willende verbitteren, daerby te vreden omdat Demhar het kleinood niet bezat, zegde hy dat het nutteloos was langer te zoeken, dat men de doos niet behoefde te hebben om magtig te zyn; maer dat men slechts moest zorgen dat Demhar ze nimmer in handen kreeg.

Met die woorden was alles afgedaen en men begaf zich naer het huis van Sulmath, dat nu het prachtigste van allen was. Men kwam er ongehinderd aen, want de bestormers herstelden zich van de vermoeijenissen by het beleg van het slot Mordohan's uitgestaen, en dachten niet aen de plannen welke in Sulmath's brein broeiden.

Vyfde hoofdstuk.
Waer noch tooverheksen, noch boeren in ontbreken.

Die plannnen golden, gelyk men gissen kan, de bevestiging van Sulmath's gezag. Hy had dit gezag door daden verkregen, weinig geschikt om het te verluisteren, en zyn rykdom, welke het had kunnen doen schitteren, was in den oorlog zeer versmolten. Mordohan, by wien hy eertyds ontelbare schatten won, Mordohan, die hem, als 't ware, den cyns zyner oppermagt bragt, was ook geruïneerd; en de priester, verre van als voorheen het zyne tot Sulmath's verryking by te dragen, moest nu alles zelf uit vreemde handen bekomen. Hoe kon Sulmath nu een gezag staende houden zonder iets te hebben om het te doen eerbiedigen? Want van hem bestonden geene roemryke geschiedbladen, geene verblindende adelzon glansde van zyn gelaet, en niets dat in het verborgene der verledene eeuwen verloren loopt, schonk hem zynen luister. Hy had nu wel met Mordohan een verbond gesloten; maer deze behandelde hem te zeer uit zyne hoogte dan dat Sulmath veel eerbied met die toetreding winnen kon. Een huwelyk met Harmona hadde alles gered, want haer adel had hem met zyne achtbaerheid vergroot; maer dit meisje leefde niet dan voor haren minnaer, en zy verfoeide Sulmath te zeer, om hem eenige hulp te bieden. Alzoo waren en Mordohan en de priester en zyne eigene magt aen Sulmath tot last.

Want de stellaedje waerop zyn gezag rustte kraekte reeds; zy zou instorten, en hy miste alles wat haer kon onderschragen. Wanhopig tastte hy rond, hy zocht naer rykdom om toch niet te laten ontsnappen wat hem eens zoo veel moeite kostte. Hy bewoog de aerde en beklemde den wind, hy brak het water en verkrachtte het vuer. Niets, niets hielp er, en de schatten bleven voor hem verholen, alsof een geest ter goeder ure het geld terug de hel had ingedragen, waer het eens op een onbewaekten stond is aen ontsnapt. Intusschen verhitte Demhar's hoofd en het bloed zyner

misnoegde makker begon te koken. Sulmath zag hen in de verte met hem spotten en hoorde hoe zy tegen elkander vreeselyke dingen fluisterden, als wilden zy hem op zyne beurt ter neder slaen. Hy sidderde van angst toen hy dit hoorde, en beefde in zyne magtige magteloosheid als een lafaerd. Hy was aemechtig van de heerschzucht, die zyne ziel verteerde, en de heerschappy ontsnapte hem. Dit was onuitstaenbaer en hy wilde beproeven of er ergens op den aerdbodem een middel te vinden was, welk zyn gezag kon staven, en dat hem zyn droom, het magtig goud kon verschaffen.

Hy verliet zyn huis, bevoer zeeën en deed eilanden aen; hy kloof bergen en rotsen; wierp weiden om; hy verplaetste rivieren, en toch kwam hy vol spyt terug: de groote schat was verloren. Op zyne togten, zag hy in zyne zieke hersenen, zyne vyanden met hem lachen, zich in zyne onbeloonde vermoeidheid verheugen. Hy meende dat ze tegen hem opstonden en hem vergruisden. Alles draeide rondom hem in zyne wanhoop, en hy had pyn in het afgesloofde hoofd, razerny in het hart. Hy vervloekte lot en menschdom, terwyl hy in bosschen naer dingen zocht, die daer onvindbaer waren. En zoo verliepen de dagen en de nachten, terwyl zyne razerny vergrootte en zyne wanhoop in hevigheid toenam. Deze deed zyn bloed zieden; zyne hersenen klopten, de oogen draeiden hol in zyn hoofd: hy beefde van angst voor zichzelven, van angst voor anderen, van angst voor zyn magteloos gezag. Hy werd gelyk een man, dien, in het water gevallen, de tegenwoordigheid van geest ontbreekt zich aen iets vast te klampen: zyne ooren floten als ging hy versmooren en toch liet hy zich door den draeikolk ten gronde slepen zonder iets aen te wenden om zich te redden. Hy liep door het heesterhout en kwetste zyne handen aen de takken; de doorens namen lappen van zyn vleesch, droppels van zyn bloed mede. Hy gevoelde het niet. Hy ging voort zonder vooruitzicht, zonder hoop, alsof ieder hem verlaten had, alsof het Opperwezen geen medelyden gevoelde met den man, die aen zynen God twyfelde. Burgarhil zelf bragt Sulmath geenen troost, hy wilde misschien den moed zyns

beschermelings beproeven, of was hy onder de kiem zyner oppermagt gestikt? Hoe het ook zy, Sulmath zag hem niet en voelde zyn leven langzaem door zyne wanhoop worden ondermynd; hy verkwynde werkeloos, en dacht niet meer om zich te redden toen de avond daelde en de nacht kwam.

Een nacht donkerder dan zwart, duisterder dan het oppereind der helle, waer zich reeds de rook eener halve eeuwigheid heeft opeengehoopt. Een nacht waerin men gevoelde dat de duivel de menschen beheerschte en God, vermoeid van zoo lang de wederspannige wereld te hebben geregeerd, uitrustte en sliep. De uil kraste, de raef kraste, de nachtegael zweeg. Huilend rukte de noorderwind de boomen uit den grond; de duisternis trilde onder zynen magtigen adem en de aerde beefde. Sulmath twyfelde aen het goede en dacht dat het kwaed alles rigt; hy bezat noch den moed om voort te gaen, noch de lafheid om achteruit te treden, en hy zag niets waer hy zich onder kon verschuilen tegen het orkaen dat zoo vreeselyk woeden zou. Hy verlangde te sneven en wierp zich ter aerde; meer in zyn val zag hy van verre, heel verre een lichtje, dat moeijelyk door het zwarte floers des nachts heenschemerde. Hoe dof het ook glom, deed het op hem het uitwerksel der starre, die eens aen het verloren menschdom zyn redder aenkondigde. Sulmath stond op; dáér, by dat lichtje, is ten minste verkwikking, dacht hy; en met groote schreden stapte hy er heen. De weg was niet gemakkelyk: nu onttrok zich het vlammetje aen zyn oog, dan weêr zag hy het van verre aenmoedigend glimmen, en, verdween het dan weêr achter de bladeren, dan drong hy er op goeddunken op aen: hy had te veel hoop om zich aen moeijelykheden te stooren, en de gevaren telde hy niet. Viel hy in eene gracht, kwetste hy zich, verdronk hy byna, hy stond altyd op, hy kwam uit alle hinderlagen, hem lachte eene te verkwikkende uitkomst toe, dan dat hy zyne poogingen zou staken. Alzoo zocht en ging hy verre; maer toch naderde hy, want het licht werd heller en heller, en de zekerheid van het weldra te hebben bereikt liet hem zyne vermoeijenissen niet gevoelen. Eindelyk was hy het naby; maer nu boog zyn hoofd treurig op zyne borst: hy had daer ten minste hulp verwacht, en hy vond niet dan armoede.

Het licht was eene geringe lamp, die meer damp uitwasemde dan zy licht verspreidde; zy hing in eene gebrekkige hut, of liever onder den hemel, want het dak was verwoest en in vlokken strooi ter neêr gevallen. De muren waren van ouderdom bezweken. Geene deur was er aen zulke woonst noodig; want de menigvuldige kloven van den want, maekten den doorgang gemakkelyk. Noch groente, noch bloemen, verlustigden dit rampzalig verblyf, en het was gemakkelyk te zien dat de inwooners te zeer vernederd waren, dat hun hart te ver door gebrek was vermoord, dan dat zy nog den moed zouden hebben haer te herstellen, of haer verval met heesters te bewimpelen. Niettemin trad Sulmath nader, want een onuitsprekelyk iets drong hem er heen. Het ging er in zyn binnenst toe, alsof het daer toch was dat hy redding, rykdom, magt, zou vinden. Hy werd onweêrstaenbaer binnengevoerd; maer op den dorpel sidderde hy. En wel mogt hy sidderen: hetgeen zich aen zyn oog vertoonde was yselyk van armoede. De verscheurde wanden waren nog naekter van binnen dan van buiten en er was geen enkel meubel meer in het huis.

Eene bes, eene soort van tooverheks zat aen een spinnewiel te werken; men zou gezegd hebben dat ze zinneloos was, zulke zonderlinge gebaren maekte ze van ouderdom. Hare handen waren gerimpeld, haer aengezicht doorgroefd. Eenige gryze lokken schoten uit de verscheurde muts, welke haren byna kalen schedel dekte. Zy was schier naekt en de weinige lompen die haer tegen de koude moesten beveiligen, verborgen niet geheel hare versletene naektheid.

Zy lachte dikwils en weende by tusschenpoozen; somtyds trok zy de pit harer lamp omhoog, die dan hevig smookte en weinig meer klaerte op haer verhakkeld spinnewiel schoot. Dat wiel bewoog zy snel; het draeide als een wind onder de drukking van haren waggelenden voet en, eensklaps de stem verheffend, begeleidde zy zyn gesnor met hare schrille toonen; zy zong:

Draei u, wieltje, draei in 't ronde;
Draei toch vinnig om myn brood.
Is er winst, dan is er spyze,
Is er geen, dan is er nood!

En toen begon zy le lachen. Zeker had zy Sulmath niet zien binnenkomen of wilde zy schynen hem niet bemerkt te hebben; althans antwoordde zy niet op zyne vraeg: of er niet een weinig verkwikking voor hem was, dan door verwondering over zyn byzyn.

Hy herhaelde zyne vraeg.

Zy, zy lachte: - komt ge by de behoeftigen om verkwikking, gy die ryk zyt?

- Ik vermoedde dat men my nergens hulp zou weigeren, - was het antwoord.

- En ik meende dat gy hier om rykdom kwaemt, en gy hebt u niet bedrogen inderdaed.

En daer Sulmath zyne oogen op haer gevestigd hield om den uitleg dier woorden op haer gelaet te zoeken, meende hy eensklaps te zien dat zy verjongde en al de frischheid der jeugd haer weder tooide. In plaels van de verzwakte oogen der oude, zag hy klare blauwe kykers; hare wangen werden rond, hare armen poezelachtig. De lompen die haer dekten verkeerden op eens in een lang slepend kleed, dat van goud blonk en van gesteente glinsterde. Hare voeten beefden niet meer; het waren twee lieve kleine voetjes, welke zich fier onder het ryk gewaed verborgen. Haer grynslach was vervangen door een teederen glimlach, die met eene uitdrukking van gezag verzeld ging. Kort, zy was eene volmaekte maegd geworden, die ieder in liefde zou ontsteken, en Sulmath was zoodanig door haer bekoord, dat hy ter aenbidding nederviel. In zyne bewondering durfde hy haer nauwelyks beschouwen, maer zy scheen toch zoo goed dat hy moed schepte en zynen blik naer haer verhief. Toen zag hy dat een zonderling tooisel haer hoofd versierde. Het was eene soort van zilveren schouw, die boven eene gulden kroon uitstak, en welke dampte alsof de hersenen der maegd langs daer in stoom wegvlogen. Zy kon niettemin weinig by die uitwasemingen verliezen, want de stoom stolde zich in gouden regen, welke in haren schoot nederviel en op nieuw in haer lichaem verdween.

Sulmath's oogen begonnen op dit gezicht te glinsteren. Daer was nu goud, en begeerig stak hy de handen uit om den kostbaren regen op te vangen; maer hy greep niet dan schaduw, en, beschaemd

voor den glimlach van het verschynsel, sloeg hy den blik neder. Nu ontwaerde hy dat het spook op eene ruwe bael stond en, niets meer van het zonderlinge der verschyning begrypende, werd hy vervaerd.

Zy nogtans keek hem welwillend aen en, zeker om hem uit zyne verlegenheid te brengen, zong zy met eene gezagvolle stem, terwyl zy van de bale sprong en die aen Sulmath toonde:

Sulmath, hier, hier is de rykdom,
Waer ge reeds zoo lang om zwoegt;
't Diepste dal, de steilste bergen,
Beemd en woud hebt ge omgeploegd;
Wind en woesten storm beteugeld,
Door den kolk der lucht gezweefd.
Maer toch eeuwig, eeuwig vruchtloos
Hebt ge naer uw doel gestreefd.

'k Schenk dien rykdom u, o Sulmath.
Mordohan was groot in pracht,
Groot in wraek en groot in weelde,
Roemryk in zyne yzren magt;
Maer gy zult nog grooter wezen:
't Goud is de Engel, die u hoedt,
Die uw vyand blind zal glansen
En doen kruipen voor uw voet.

Die het harte van Harmona,
Dat zoo wreed gesloten bleef,
Liefdryk thans, voor u zal openen;
Want de magt die ik u geef,
Laet u toe het bloed van Demhar
Af te lappen met zyn zweet,
Laet u toe, hem dood te martelen
Met des hongers wreeden beet!

Hier lachte de maegd terwyl zy, na alvorens de gedaente van Sulmath's beschermgeest hernomen te hebben, verdween.

Sulmath was vervoerd van blydschap by het hooren dier woorden: als uitzinnig wierp hy zich op de bael en lachte, lachte alsof de hemel voor hem ware opengegaen.

O lieve bale, - riep hy uit, - o beminnelyke bale, - en hier kuste hy haer; - gy bevestigt myne magt, gy schenkt my Harmona

welke ik zoo vurig begeer, gy laet my toe my op Demhar te wreken, op Demhar, dien ik haet, op Demhar van wien ik jaloersch ben. O bale, lieve bale, rust aen myn hart! - En streelend zoende hy haer, even als de vurige minnaer degene zou doen, voor welke zyn harte blaekt. Nu keerde hy de bael om, dan zette hy haer regt; hy wilde haer van alle kanten bezien, er al de aentrekkelykheden van ontdekken, alsof eene bael verborgene schoonheden had. Zinneloos van blydschap danste hy rond; hy zong, hy floot, hy schreeuwde, het was of de wereld te klein was voor zyne vreugde en hy vloekte en zwoer. Toen wilde hy weten wat er toch in dit pak verborgen was en begon op nieuw zyn onderzoek; maer hy dorst het niet openen, uit vrees van de genieting zyner nieuwsgierigheid te verliezen. Hy begluerde het gelyk een kind, dat eene doos vol lekkerny langen tyd met eenen waterachtigen mond aenstaert voor het haer openbreekt. Eindelyk zou Sulmath de bael toch openscheuren, maer nu werd hy gewaer dat ze zeer zacht was: bevatte ze dan juweelen of was het goud? Het genot overstroomde zyn hart by die bedenking en krampachtig trok hy zyn mes en sneed het zeildoek over dat haer bedekte. Wat vond hy zich bedrogen! Hy zag geene juweelen, hy vond geen goud. Het waren arme boerenhemden, lynwaden voorschooten, katoenen slaepmutsen, die netjes in de bael ingepakt waren!

Sulmath vloog op als een razende en stampte de bael met den voet; hy wierp hetgeen zy behield in den wind, die het einden weg medesleepte. Hy vervloekte zynen geest, hy vervloekte de aerde, hy vervloekte zichzelven. Ho, wat schuimbekte hy wen hy uitriep: dat Burgarhil hem bedroog, dat men hem magt beloofde en hem het middel gaf om marskramer te worden, zeker om zyn gezag te veredelen! Onbestand tegen de hevige gevoelens, die zyn inwendig verscheurden tierde hy nog eenigen tyd voort; maer zyn bruisend bloed spande eindelyk zyne aders en overlaste zyn hoofd. Het begon rond hem te draeijen als een dwarrelwind en bevend, stuiptrekkend ineengewrongen, met den mond vol schuim, viel hy bewusteloos op zyne bael ter neder.

Burgarhil zag die woede van Sulmath niet, en al ware zy door

hem gadegeslagen, had hy er om geschokschouderd. Hy wist dat zyn beschermeling slechts tegen weldaden grimmig was en had dringender bezigheden dan zulke overspanning na te gaen. Hy verlangde te weten hoe het met Demhar was gesteld. Klapwiekend troonde hy eenigen tyd boven de aerde om zynen vyand te ontdekken, en op eens nederschietend, had hy hem gezien.

De arme jongeling zat mismoedig op een paeltje, aen den hoek eener steeg. Zyn hoofd lag in zyne handen verborgen en heel zyne houding getuigde van een ondragelyken last, die op zyn aenzyn wegen moest. Ook was hy gansch verlaten: zyn oom had hem verloochend en hy bezat geen bete broods meer om zynen honger te verzaden. De bouwlanden waren nog geheel van stryden verwoest en Sulmath had al de voordeelen door den oproer overgelaten, verslonden. Wel had Demhar grimmig tegen zynen oom opgezien toen hy dit ondervond, maer hy herrinnerde zich zyne kortelinge nederlaeg te goed om weder op te staen. Ook wist hy wel dat Sulmalh's magt nog wankelde; want onder dezes bescherming groeide Mordohan en de priester in vermogen aen, hetgeen Sulmath's onmagt geheel maskerde. Daerom had Demhar zich niet durven tegen zynen oom verzetten, hoezeer hy er ook op gebeten was. Want niet alleen vernederde en verarmde hem Sulmath; maer die kon hem nog, geholpen door den aendrang haers vaders, Harmona ontrooven, en haer huwen in zyn huis waer de maegd gevangen zat.

Als Demhar de mogelykheid daer van overdacht, trilden al zyne zenuwen van jaloezy, zyne oogen werden bloedrood en zyne haren kwamen regt. Dan ploegde hy met zyne nagelen zyne borst ten bloede, om den knaeg der woede te stillen, en hy lachte, maer zoo hol, zoo hol, dat het steunde gelyk de wind die door een kelder zucht. Hy weende ook somtyds pynlyk, maer zonder tranen, of stond regt en liep rond gelyk eene leeuwin die naer haer jongsken zoekt. Hy sloeg zich op de borst en riep: o God, o God! Hy was belachelyk in die vreeselyke dolheid, en was vervaerlyk in zyne woede.

Sulmath's beschermgeest was getuige van zulke overspanning;

want niet lang had de jongeling daer zoo ontmoedigd neêrgezeten. Hy volgde den ongelukkige op in zyne folterende baen. Demhar kreet als een kind en ging zwymelend voort. Niet wetende waer zyne stappen te wenden, liet hy zich door het dwanglot geleiden. By wylen stond hy stil by eenen vuilnishoop en zocht daer naer eene brok om zyn ellendig bestaen te verlengen. Had hy iets gevonden dan vrat hy het gretig op en zyn versterkt lichaem werd de tolk van zyne versterkte wanhoop. Zyne gebaren werden heviger, zyn gang onzekerder, zyn gehuil holler. Zoo dwaelde hy in zyne vertwyfeling, tot dat hem eensklaps een: pst pst! staende hield.

Hy zag om, maer ontdekte niemand op straet; nogtans herhaelde de zoete stemme: pst! pst!

En nu ontwaerde Demhar dat hy voor het huis van Sulmath stond en dat Harmona van het venster hem vriendelyk wenkte. Roerloos bleef hy staen, want de blydschap stremde voor een oogenblik zyne vermogens; de wederwerking van het aengenaem gevoel dat zyn hart instroomde, was te sterk om zynen geest niet te bedwelmen. Eindelyk kon de vreugde zyner ziel op zyn lichaem uitstralen en hy begon te beven als een blad; zyne armen stak hy ter hulpsmeeking uit en zyn hoofd knikte aendoenlyk; hy lachte en schreide te samen, maer zoo zalig, dat men er om zoude meêgeweend hebben; zachtjes bad hy:

- Harmona, lieve Harmona, kom op myn hart!

Maer het meisje zag weemoedig neder; een traen ontrolde hare blauwe oogen en zy zuchtte met gebrokene stemme:

- Ik ben opgesloten, liefste.

- Opgesloten! - riep Demhar met den moed der liefde uit. - Ho, ik zal u verlossen!

- Dit is onmogelyk, vriend, want Sulmath's magt staet nu op palen. Maer hoop in de toekomst en vrees nooit verraed van my. Ik bemin u te zeer om u ontrouw te wezen, en, kon de eeuwigheid eindigen, zoudt ge daerna nog van myne liefde verzekerd zyn. - Dit zeggende haelde zy een kostbaer kleinood uit haren boezem en wierp het Demhar toe. Het doosje draeide in zynen val en deed een

buitensprong, want Sulmath's beschermgeest wilde het grypen. Maer het ontsnapte hem en viel in den schoot van Demhar, welke de pooging van Burgarhil niet ontwaren kon.

- Daer is het pand van ons geluk, - sprak Harmona, - tracht het nu te openen.

Ten antwoord kuste hy de doos en stortte op de kniën, om door tranen zynen dank te betuigen. Dan zag hy zyne geliefde met vochtige oogen aen en zy wierp hem zoenen ter aenmoediging toe. Nog lang hadden zy voorzeker hunnen gloed in woorden en gebaren uitgestort, maer Mordohan onderbrak hunne aengename samenspraek en Demhar, om alle onaengenaemheden aen zyne beminde te sparen, vlugtte by het ontwaren des ouderlings. Toch liep Demhar niet schroomvallig weg, de doos boezemde hem daer te veel moed voor in, zyn geluk en dat van allen had hy in handen en hy was fier over dien schat. Met het hoofd in de lucht en oogen schitterende van hoogmoed trok hy voort; maer de waen vervoerde hem; de wereld kromp ineen voor zyne hoovaerdy en hy wilde naer de onmetelykheid en naer de onmogelykheden. Daer ligt misschien het geluk verborgen, maer het oneindige is te groot voor den mensch en wie er naer streeft, bezwykt. Demhar viel afgemat ten gronde; zyn hoofd knikte zwaer ter neder, zyne oogen werden gesloten en een loodzware slaep overmeesterde hem. Hoe lang hy sliep is onbekend, maer nevens hem lachte Burgarhil met zyne vermoeide grootheid.

Terwyl hy zoo bedwelmd lag, kwam er een dronken boer door het bosch. Zyne stem klonk vrolyk door de bladeren en volgde als 't ware de maet zyner kronkelende beenen; hy zong:

Myn hoef is vol heil en myn ketel vol pap;
Ik drink eens by tyden aen 't edele zap;
Van vriendschap en liefde ben ik de gezel
En 't wyf en de kinderen leven ook wel.
Dat ieder dus vrylyk voor de oppermagt stryd':
  Ik ben nu te vreden
  En blyf by myn heden,
Als pap ende ketel van ramp zyn bevryd.

Zoo zingend naderde hy, terwyl hy somtyds zyne woorden

onderbrak om op de engte van den weg te smalen. En die was ook waerlyk te nauw voor zyne onregelmatige stappen. Hy had al menigmael gestruikeld voor hy over den ronkenden Demhar viel.

He, he! - riep hy opstaende, - wat is dat hier voor een kerel? Ge slaept gelyk broêr? maer sta gauw op want 't wordt laet. - En hy klopte Demhar op den schouder, maer deze sliep voort.

- Zyt ge dan dood, kameraed, of wilt ge hebben dat ik u op mynen rug naer huis toe voer? - En de boer wilde Demhar opnemen, maer nu zag hy dat er een ander buitenmensch naest hem stond. Iets bovenaerdsch lag er in dezes voorkomen, en zyn zonderling gelaet was met weinige gryze lokken omgeven. Hy droeg fluweelen kleed en broek, en had een hoed op het hoofd die door den tyd ros geworden was.

- Laet dat mensch liggen, - sprak de gryze man, - God weet wat ruig het is.

- Dat gaet u niet aen; - antwoordde de boer barsch. - Draeg liever mede, of zoo niet, vervolg uwen weg.

Hy nam Demhar op den schouder en in golvende bochten voortzwymelend, droeg hy hem in zyne wooning en legde hem daer neder. Deze wooning was een tamelyk boerenhuis, met stroo gedekt en in steen gebouwd. Van binnen was het met kalk gewit. In de benedenplaets opende de schoorsteen zynen muil tot in het midden der kamer, en eiken zoldering en bruine deuren staken hevig tegen de blankheid der muren af. Koper en tin schitterden er in overvloed en tafels en stoelen zagen melkwit van het schuren.

Sulmath stond, in leurder gekleed, aen tafel; de huiswaerdin en hare dochters huppelden rondom hem, en aenschouwden met een begeerig oog de waren welke hy uit eene groote bael had uitgepakt.

- Slechts twintig stuivers voor dat fyne hemd! - riep Sulmath zeer bevallig en terwyl hy ootmoedig boog. - Kan men het nu beterkoop maken? En die slaepmuts hebt ge voor vyftien centen, 't is immers voor niet! Wilt ge kousen? Bezie deze eens, er is geen saeijet die zoo veel wol geeft als deze katoen. En gy, lieve

dochterkens, past daer die zondaegsche mutsen eens, zy kosten maer acht stuivers met al de linten en strikken er by. - Want tegenwoordig kunt ge u zonder geld voor niet kleeden.

De meiskens trokken ieder een mutsken op, streken heure hairvlechten glad en gingen toen voor den spiegel staen. Rood werden zy van genoegen en hare oogen schoten sprankels van ligtzinnigheid.

- En kan er niets meer van den prys worden afgedaen?

- Onmogelyk, kinderen, onmogelyk; ik win er byna niets aen.

Demhar ontwaekte. Hy was vooreerst ontsteld van zich in zulk gezelschap te bevinden; maer, Sulmath herkend hebbende, greep hy hem by den strot, terwyl hy uitriep:

- Verrader! verrader!

Sulmath bleef kalm. - Wat wilt ge van my? - was zyne vraeg.

De helft uwer winste! - schreeuwde Demhar, - gy hebt my myn bestaen geroofd!

- Dat is zoo! - riep de boer.

- En toch krygt ge niets! - zei Sulmath.

- De helft van uw goed of de dood! - riep Demhar, en allen juichten, want zy kenden de onregtvaerdigheid van Sulmath. Maer nu schoot de gryzaerd toe, welke den boer had willen beletten Demhar naer huis te brengen.

- Zotinnen! - riep hy uit, - begrypt ge niet dat, als Demhar de helft der winst verkrygt, gy dan het dubbel van den prys zult moeten betalen? want Sulmath moet ook leven. Vaerwel dan mutsen en slaepjakken; en ik zie groote kans, bazin, dat ge zonder hemd blyven zult!

- Dat is waer! - riepen allen. - En wat doet die bedelaer hier, smyt hem dood, smyt hem dood! die ruziemaker. Moest ik u daerom naer hier slepen? - En zoo bulderden zy bedreigend door een. - De helft van de winst, zie hem daer eens, de helft van de winst! Maek u weg, schurk, en hang u op, sterf van honger, bedelaer! En Demhar zag dat hy niets meer dan oorvegen te verwachten had. Hy verdedigde zich eenigen tyd met woorden, maer het hielp niet; want, stilde zich de woede van den boer, hitsten hem de pronkzieke

deernen weêr aen, en eindelyk kwam het van kryten tot slaen en men wipte den rampzaligen Demhar de deur uit.

Buiten gekomen bedekte de ongelukkige zyne oogen met de handen. Hy wilde den horizont niet meer zien, waerop toch geen het minste stipje hoop zich voor hem vertoonde. De toekomst was niet meer dan gebrek, en in zyne wanhoop riep hy uit:

- Waer toe dient ge my, geheimzinnige doos? Ge voert my slechts op in de hoogstoverspannen begeestering, om my dan wederom in de diepste moedeloosheid neder te ploffen. Men zegt dat ge myn heil bevat, en gy berokkent my niet dan lyden; want door hoop op geluk te voeden gevoel ik pynlyker dat de mynen my verstooten!

Wen hy die woorden sprak, hoorde hy met hem spotten. Hy zag om en de oude boef stond by hem.

- Wilt ge my de doos verkoopen? - vroeg hy.

Demhar had grooten lust hem te worgen, want hy had nog niet vergeten dat die man de schuld zyner nederlaeg by Sulmath was. Maer zich eensklaps bezinnend, vroeg hy aerzelend:

- Verkoopen?

- Ik geef u een jaer goed bestaen voor die doos.

- Een jaer goed bestaen? - herhaelde Demhar bekoord, en, zyne hand op zyn hart schuivende haelde hy er het juweel uit en stak het den gryzaerd toe.

De oogen van dezen glommen van genoegen en juist wilde hy het aengrypen toen Demhar de doos terug trok en op zyne borst herplaetste:

- Ik kan niet, - mompelde de jongeling; - het is de gift. van myn duerbaerst hartebloed! - En hy vervoorderde zynen weg.

Maer de spotterny vervolgde hem; hy stapte sneller door en toch hoorde hy den lach des ouderlings. Toen zette hy het op een loopen, maer insgelyks liep de boef en, hoe meer Demhar vlugtte, hoe sneller de oude hem vervolgde. Het scheen dal de laetste vleugelen had. De jongeling werd bang, zyne zinnen suiselden; hy kromp ineen onder den hoon die hem begoochelde; hy liep als dol vooruit, onophoudelyk vooruit, zonder gewaer te worden dat hy schielyk daelde en diep in den modder zakte.

De oude lachte intusschen; hy was verheugd over den magnetischen invloed van zyn gespot, en voorzag dat Demhar zich verderven ging. De jongeling stond nu toch op den boord van een afgryselyken afgrond, die zwart zag van duisterheid en diepte. Het scheen een eindelooze kuil, want de zucht die men er in slaekte weêrkaetste hy van hoek tot hoek in ontelbare echo's; het minste gerucht zweefde er op den stormwind, die er altoos woedde, en het medenam als een toon van zynen akeligen zang. Eenig loover bedekte den ingang van die kroft en maskerde zyne naerheid. Nogtans bleef het yselyk en Demhar beefde in zyne geestverbystering; hy aerzelde er in te vluchten om den ouden te ontkomen, maer deze spotte magnetisch voort, en Demhar, de groentens splytende, sprong in de grot. Achter was men nu vrolyk en het scheen dat het loover, welk zich weder toevoegde, den rampzalige buiten de wereld sloot.

- Daer, bron myner rampen! - riep hy, de doos wegsmytende - daer, ge berokkent my niet dan vervolging! - Maer nu hoorde hy dat heel de kuil hem uitlachte en hy kreeg berouw. Het beeld zyner geliefde stond op eens voor zyn verzwakten geest en angstig begon hy te zoeken. Maer de doos was verdwenen. Hy zocht, hy zocht in heel de onmetelykheid van den kolk, en toch vond hy haer niet. Zy glinsterde geenszins in die duisternis en, hoe zeer hy ook overal tastte, nergens was zy meer. Toen brak hem het zweet der wanhoop uit, zyne spieren werden loom, hy kon zynen arbeid niet volhouden; aendoening en krachtverlies beletten het hem. Hy vlyde zich op den grond neder om te kunnen uitweenen, en juist plaetste hy zich op het juweel dat hy, door met den voet te zoeken, met aerde had bedekt. Hy leed eenige oogenblikken onbeschryfelyk, maer toen deed zich de invloed der weldadige doos gevoelen; zyne folteringen verflauwden, de kracht kwam in zyne lidmaten weder. De tranen droogden onder zyne oogschelen, welke zich zachtjes toesloten, en met de armen nevens zyn lichaem neêrgezakt, viel hy, verwonnen door den slaep.

Nauwelyks waren zyne oogen door die zachte rust toegestreeld of hem dacht dat hy zich in het eeuwig licht bevond. Misschien

was hy in eene zon, want uitnemend klaer was het rondom hem. Doch zyne oogen gevoelden geen ongemak van dien bovenmatigen glans; integendeel stroomde langs daer een onuitlegbaer gevoel van geluk in al zyne lidmaten.

Te midden dier glorie draeide de geopende doos met eene onberekenbare snelheid op haer as. Twee vreeselyke geesten, Adalhil en Burgarhil, vielen op haer aen, om haer stil te doen houden of uit haer standpunt los te rukken; maer hoe meer geweld zy deden, hoe meer de vaert van het juweel in snelheid toenam. Onmogelyk was het dit draeipunt aen te staren zonder zwymelig te worden; en weldra zag Demhar dat de geesten hunne zinnen verloren, in ylhoofdigheid nederzonken, en stierven.

Terwyl de doos die zegenprael behaelde scheen er uit haer eene stemme te komen, welke harmonyvol heel het aenzyn van Demhar doorgalmde. De woorden waren duister en luidden:

Dit is het einde van ons lot;
Daer zyn wy allen heengevloten;
Maer zoo bevool het dwanggebod
Van toen wy uit der aerde sproten.
En Demhar brak de draden af
Die hael en hoogmoed om ons weefden,
Toen hy zyn hand Harmona....
. . . . . .

De doos zweeg; hare stralen verdwenen, het licht ging uit en eene tastbare duisternis nam de plaets in van den geopenden hemel. Demhar wist niet waeraen dien ommekeer toe te schryven, want hy kon niet gevoelen dat de aerde zich zachtjes onder hem bewoog. Nogtans was Burgarhil daer bezig met de doos dieper en dieper weg te duiken, en hy wierp ze tot daer, waer niets meer is dan modder en vuiligheid. Toen de doos daer goed verholen lag, nam de geest nog eens de gedaente van den ouden spotter aen en lachte in de ooren van Demhar. Dan verdween hy om Sulmath in zyne werkingen by te staen en zyn gezag onwrikbaer te helpen maken.

Ondertusschen had het hoongelach van Burgarhil de rust van Demhar gansch verstoord. In plaets van zacht en weldoende als

hy te voren was, werd zyn slaep akelig en moordend. De folterendste droomen verbysderden zynen geest en beroerden zyne verzwakte hersenen. De veerkracht, die de ongelukkige nog mogt bezitten, verzwond voor hunne naerheid en hy was zoodanig door lyden afgetobd, dat hy geheel dom was toen hy ontwaekte.

Geen het minste aendenken bleef in hem over, hy was als een kind dat pas geboren is. Den kuil ontsnapt, zag hy de zon, maer herkende haer niet. De groenten lispelden om hem heen, de vogelen zongen hun lofzang tot den Heer, maer hy verstond hunne hymne niet, noch begreep het gesuis der bladeren. Hy liep als een zinnelooze rond. Eindelyk ontwaerde hy in de verte een stipje, dat langzaem grooter werd. Het nam allengskens de gedaente eener maget aen, welker voorhoofd by de stralen der zon als eene starre glinsterde: als eene dier starren, welke de ongelukkigen alleen by nacht zoeken, om er troost by te vinden.

Demhar herkende haer, maer vond geen troost by haer genaken. Hy beefde van schaemte, want bewustzyn en herinnering was door zyn liefderyk hartgeklop in hem teruggekeerd. Zy, zy vloog in zyne armen en lispelde zoet:

- Lieve, lieve vriend!

- Harmona! - antwoordde hy, en het bloed kleurde tot het wit zyner oogen.

- Myn vriend, myn goede vriend, - ging zy voort, - geef my de doos opdat wy haer te samen openen, de zon schynt nu helder en is ons genegen. - En, gelyk ze niets van hem onving, vroeg zy angstig:

- Waer is de doos, Demhar?

- Verloren! - schreeuwde hy wanhopig uit.

- Verloren? Is myn liefdepand verloren? - En zy werd bleek alsof de dood haer in zyne klauwen greep.

- Waer? waer? - riep ze.

Hy geleidde haer sprakeloos naer den gruwelyken afgrond, en het meisje daelde met hem in de kroft die te helsch voor menschen is. Hier zochten zy te samen, maer nutteloos; de geringe schemer, dien het leliewitte kleed van Harmona zelfs daer verspreidde,

diende slechts om hun meer van hun droevig verlies te verzekeren. Er was geen overblyfsel der doos te vinden.

- Ho, dat is nu yselyk! - riep de maegd, toen ze, buiten den kuil gekomen, op de kniën stortte. - Ho, God! nu is er voor niemand geluk meer, en voor my blyft geene uitkomst dan de armen van Sulmath!

- Van Sulmath! van Sulmath! - herhaelde Demhar, en hy sloot haer zoo vast aen zyn hart alsof hy haer nooit lossen zou. - Van Sulmath, o neen, neen!

- En wat dan, als dit de weg des noodlots is? - hernam zy, terwyl zy uit Demhar's armen loskwam. - Ik gaf u het pand van ons heil ter bewaernis en gy hebt het verworpen, omdat gy my niet bemint.

De tranen biggelden over hare wangen wen zy zoo bitter sprak. En hy, hy viel voor haer op zyne kniën en schreide op hartscheurenden toon:

- Ho, heb medelyden met my, en zeg nooit meer dat ik u niet bemin!

- Medelyden, ach, vriend! - en zy drukte hem eenen zoen op de lippen. - Ik kan nu niet meer dan over u en my weenen. - En zy liet hem alleen in zyne vertwyfeling.

Zesde hoofdstuk.
Huwelyk, wanhoop en geluk.

Demhar was zwymelende neêrgevallen en, even als het dier dat in het strydperk doorstoken, nog eenige krampachtige bewegingen maekt alvorens het sterft, had de rampzalige jongen zich nog zenuwachtig saemgetrokken, eer hy roerloos liggen bleef. Het leven was nogtans geenszins in hem uitgedoofd: dat rampzalig iets wat wy leven noemen vervolgt steeds de ongelukkigen, voor welke het nietbestaen een heil zoude zyn. De honger wekte Demhar en deed hem bevroeden dat hy iets aenvangen moest, om een bestaen te verlengen dat zoo ellendig voor hem was. Hy zocht naer middelen om te leven, maer er vertoonde er zich geen dan te werken, en niemand kon hem werk verschaffen dan Sulmath alleen. Hy stapte dan met wankelende schreden naer diens verblyf en, niet dan met den nacht, kwam hy er aen. Hy stond verbluft. Het huis van Sulmath was onmetelyk grooter geworden en scheen een vierkante klomp die des daegs zeer onaengenaem van bouworde zyn moest. Nu met den nacht had hy een vervaerlyk voorkomen: de ontelbare ramen waermede het gebouw doorkloven was, gloeiden van onder tot boven. Het scheen dat er een onuitbluschbaer vuer in brandde, een vuer dat in den kelder aenvang nam en tot aen den zolder knalde. Uit de aenvoegsels ontlastte zich een stinkende walm, wonderwel geschikt tot het verspreiden der pest; en misschien waren de schimmen, die gedurig voor de ramen zweefden, van die vreeselyke ziekte reeds aengedaen. Althans vlogen zy halfnaekt, met hangende haren en zwoegende boezems, voorby de vurige openingen. Zy kermden en weenden, of zongen ook wel losbandige liederen, en dit zoo kryschend en weemoedig, dat het zeker niet van vreugde was. Op aller gelaet stond er iets gegriefd, eene soort van kenmerk, misschien het teeken dat zy reeds van den dood gekocht waren om naer zyne slagtery te worden overgevoerd. Was het daer dan het voorgeborcht der helle? Was het daer de ingang van

het verblyf waermede men Demhar van jongs afaen had vervaerd gemaekt? De Tartarus joeg toch nooit zulk rumoer in het oor der heidenen, als het gehuil dat Demhar uit deze wooning tegendreunde. Het was een naer gedommel, een eentoonig klopgerucht dat nooit uitscheidde; steeds herbegonnen, steeds vernieuwd, aengevuerd als het was door de schimmen, welke bywylen voor de gloeijende ramen bewogen.

En nevens dit tooverachtig gebouw stond er een toren, die als de nagalm gaf van het inwendig gerucht. Hy was smal en rond en spits, onduerzaem en onbestand tegen aenval. Daeruit steeg onophoudend een fluitende damp ten hemel, voorgelicht door glinsters, die tintelend nederdaelden en in keikens op den bodem vielen. Zy regenden op Demhar neder die, reeds in rook gehuld, van schrik stond te beven. Het kille zweet zypelde van zyne lidmaten en hy wilde dit akelig oord ontvlugten; maer de honger grynsde hem tegen en kluisterde hem ter plaetse vast. Dit knokkelig spook is onverbiddelyk, het gelykt den slavenmeester, die, door zyne met nagelen aengescherpte zweep, de negers voortdryft. Het joeg Demhar naer de poort en deed hem schellen.

- Wat wilt ge? - was de vraeg.
- Werk en eten, - luidde het antwoord.
- Gelyk de anderen, - grynsde men.
- Ho neen, neen! - smeekte Demhar, - ik ben nog geene schimme.

Men liet hem glimlachend binnen, en Demhar begon te arbeiden. Hy vervaerdigde al die zaken welke door pracht en verspatting gezocht worden; hy vond dingen uit, die men te voren nooit kende, waer de meest verfynde verdorvenheid nooit lust toe had gevoeld. Nacht en dag wroette hy voor den bitteren bete broods, en toch had hy altyd honger en toch was hy steeds naekt. Wel mogt hy Sulmath bidden en smeeken hem toch wat beterschap in zyn lot te vergunnen. Sulmath jubelde als hy zynen neef vermageren en langzaem wegsterven zag. Ho, wat leed de ongelukkige Demhar! Niemand kwam hem troosten, niemand bood hem verkwikking aen. Sulmath had de oppennagt der aerde en Demhar

was verlaten in het stof waerin hy zyne dagen en zyne nachten doorzwoegde.

Somtyds, tusschen de vlagen zyner wanhoop droomde de jongeling van Harmona, en die herinnering verligtte hem. Hy wist stellig dat dit meisje nog dikwils aen hem dacht; want hy zag haer bywylen, doch ter nauwernood, en dan weende zy of zag hem treurig aen. Troost noch hulp bieden kon zy, dat giste Demhar wel; want in het huis Sulmath's, waer de maegd nog gevangen zat, was het zeer onbetamelyk aen Demhar te denken, zeer verachtelyk over hem te spreken, en zeker een schelmstuk als men de stemme ten zynen voordeele verheffen dorst.

Harmona had ook al menigen traen in dit huis geweend en er al menigen bitteren beet gegeten; zy had er ook al hare weldadige gewoonten moeten krenken en zich schikken naer den onverbiddelyken wil des meesters, of naer de wetten welke Burgarhil voor het behoud des huizes had voorgeschreven. Voeg daer by dat zy hare neiging voor Demhar had moeten smooren; dat zy die liefde, welke zulke heilryke gevolgen hebben kon, maer zoo noodlottig was uitgevallen en daerom juist nog dieper gevoeld werd, moest uitroeijen en zich dwingen aen Sulmath te denken, welke misschien toch eens haer gemael wezen zou. En bedenk dan of dit alles het meisje niet moest ondermynen; of geene bange, lange ziekte haer traegzaem ten grave slepen, en dus het eenige deugdzaem wezen dat nog bestond wegmaeijen moest. Helaes, zy werd steeds tengerder en tengerder, magerder en magerder; hare gebaren werden slepend, haer gang traeg, en hoewel zy nog ieder die haer zag door hare schoonheid betooverde, bleek het genoeg dat zy haren jongsten stond naby kwam.

Met Sulmath noch met Mordohan verging het zoo. Die verbrasten den tyd in slemperyen en hitsten elkaêr ter verdrukking aen.

- Demhar, - zei Sulmath, - ligt nu wel ten gronde geslagen; wy hebben hem duchtig gestraft voor zynen lang verganen overmoed, maer zou hy niettemin niet weder kunnen opstaen en ons vergruizen?

- Onmogelyk, - antwoordde Mordohan. - En my dunkt dat hy

reeds te laeg is gedaeld dan dat wy hem nog meer zouden kunnen doen bukken.

- Laeg genoeg gedaeld! En gy herinnert u dat hy eens de magt aen u ontnam en Ardhan doodde! Dat onze geesten toch komen om het gedacht van grootere verdrukking in ons op te wekken!

Dit woord werd van de beschermers gehoord, welke te samen op het schaekbord te spelen zaten. Zy waren vrienden geworden van toen Burgarhil de oppermagt kreeg en aen Adalhil toeliet zich onder zyne bescherming te herstellen. Die vriendschap had noodlottig op Sulmath's geest gewerkt: hy had door dien omgang veel van zyne sluwheid verloren, en nog meer van Adalhil's kwaedaerdigheid overgeërfd. Hy was zoo ver gegaen dat hy dezen nabootste en op zyn kleed het kabalistisch schrift griefde, dat wy in het begin op het gewaed van Mordohan's geest hebben ontdekt. Denk nu hoe groot Adalhil weder geworden was, en hoe zyn tooisel prachtig tegen dat zyns vriends afstak.

- Ik weet een onfeilbaer middel om Demhar geheel te fnuiken! - riep Burgarhil, toen zy genaderd waren. - Maek hem krygsman!

Allen borsten in eenen schaterlach los.

- Waerom? - vroeg Sulmath.

- Wel om u te verdedigen.

- Wy verdedigden steeds ons zelven, - sprak Adalhil fier.

- En wy hebben dat niet noodig. Wy hebben slechts Demhar tot vyand; dat hy ons dus tegen zichzelven verdedige.

- Maer we geven hem de wapens in de hand, - merkte Sulmath aen.

- Hy is te getrouw om ze ten zynen voordeele te durven gebruiken.

- Maer, hoe dwingen we hem tot de dienst?

- Zie, we zullen eens lachen, - sprak Burgarhil. - Doe gy, Sulmath, of ge ook soldaet wildet zyn, en lot beide wie het wezen zal.

Zoo gezegd, zoo gedaen; de teerlingen werden gehaeld en Demhar geroepen.

Hy kwam onmiddelyk en men fluisterde hem de voorwaerden onverstaenbaer in het oor.

De ongelukkige nam de dobbelsteenen en riep, *boven!* en wierp dry zessen, welke hem met hare zwarte oogen vurig beschouwden.

- Ge hebt gewonnen! - riep men uit, - en hadt ge het tegendeel geworpen hadt ge ook gewonnen. - Burgarhil lachte wen hy dit zegde en, na dat Demhar gewapend was, stak men hem buiten de poort[1].

Hier stond hy op schildwacht, om zich zelven van zyn meester af te houden.

Maer zyne nieuwe bediening bragt hem in betrekking met menigen buitenman. Hy wenschte een reisje in de velden te doen en trok op eenen dauwryken morgen uit. De streken die hy afliep bloeiden en waren ryk bebouwd; doch met zulke vreemde gewassen dat Demhar ze niet kende. Zy moesten weinig voedsel verschaffen, want die welke hen bewerkten waren mager en zagen er arm en mismoedigd uit. Zy schenen zoo veel te lyden dat Demhar hen niet dorst aenspreken, uit vrees dat zy hunne ellende mogten klagen aen hem, die niet meer dan klagt en ellende was. Hy vervolgde dan zynen weg tot dat hy eene groote hoef gewaer werd. Het kwam hem voor of hy die meer gezien had; maer ze was nu vervallen en het strooi der daken hong in flarden op den muer. Onkruid wies er weelderig op, en de hond scheen zoo zorgeloos, alsof hy wist dat er by zynen meester maer weinig meer te bewaken was.

Demhar klopte aen, hy wilde zich verzekeren of het daer was dat hy in beter dagen was geweest. Het eerste wat hy ontwaerde waren de meisjes die eens mutsen van Sulmath kochten. Zy zagen er slordig uit, want al wat Sulmath ventte was kort van duer. Toen sloeg Demhar de oogen verder en zag den huisvader onder den schoorsteenmantel zitten, nevens eene vrouw die van ouderdom waggelde. Hy herkende de laetste en liep er heen.

1 De schryver weet dat dit volgens de geschiedenis veel vroeger is gebeurd; maer hy weet ook dat sommige zaken eene noodzalykheid zyn, alvorens eene verdrukking te worden. Het is de verdrukking welke hy heeft bedoeld.

- Rembha, Rembha! - riep hy verheugd.

- God is alles, en profeet Sidhan is heilig! - was hel antwoord.

- Maer herkent ge me niet, Rembha?

- God is alles, en profeet Sidhan is heilig! - herhaelde zy.

- Wat heeft die vrouw? - vroeg Demhar.

- Ze is zinneloos!

- En gy dan pachter? - ging Demhar voort, ontwarende dat de man altyd strak voor zich uitzag. - Hoe hebt ge u nu? - Maer de vader zag steil vooruit. - Zeg, pachter, goede pachter, weet ge dan niet meer dat ge my eens op uwen zatten schouder droegt? - Doch de boer sloeg zyne oogen niet van het onbepaelde punt waerop zy gevestigd stonden.

- Die man is kindsch! - hernam de huisvrouw en begon bitter te weenen.

- Ach! - vervolgde zy tusschen hare tranen, - wat zyn er al rampen op ons neêrgestort; wat hebben wy het zuer betaeld u de helft in Sulmath's winst ontroofd te hebben. Dan hadden wy ten minste een beschermer gehad! Maer nu, nu zyn wy, helaes, in de klauwen van den onverbiddelyken geldgier, die zweet en bloed en hersenen te gelyk opzuigt! Ho, het is zoo pynlyk u het eten uit den mond te zien rukken door een man... - De vrouw legde eensklaps hare hand op den mond, zy had de aenstaende bruid van haren meester Sulmath zien naderen.

De deur ging open, en een yskil rilde door de leden van Demhar.

- Harmona! - riep hy uit, en zoende de hand zyner geliefde.

Zy aenzag hem treurig en met een blik die al hare liefde en heel haren weemoed bevatte, en, na hem eene poos doordringend te hebben aengestaerd, sprak zy jammerend:

- Demhar, goede vriend, ge zyt diep, zeer diep gevallen, en misschien zult ge nog dieper dalen. Maer ik ook ben ter neêr gedrukt. - Zy zweeg een stond, waertusschen Demhar pynlyk weende; toen hernam zy:

- Maer het onverbiddelyk noodlot wil het zoo, en zeker was het aldus van voor de eeuwen in der gebeurtenissen boek beschreven. En tegen den wille Gods is er niets in te brengen.

Zy zweeg nog eens, want hare tranen beklemden haren gorgel.

- Want dat dit zoo niet ware, haddet ge dan de doos verloren, die nu voor eeuwig verdwenen is? Maer denk niet dat ik u ooit vergete, de edelheid verlaet den mensch nooit en ik help zoo gaerne de ongelukkiger. Ik koom hier ook om hulp te bieden.

De huisgenooten wilden haer bedanken, maer zy hield hen tegen en hernam:

- Ik ga me aen Sulmath verbinden. De eisch der omstandigheden gebiedt het. Wel zal ik rampzalig wezen met dien harteloozen man, vol geld- en bloeddorst; maer ik zal mynen troost vinden in u wel te doen.

- Is er dan toch geen hoop meer, nooit meer? - gilde Demhar.

- Nooit! - knalde de priester, welke binnenstoof en de armen op de borst kruiste.

- Nooit! - weêrgalmde Demhar tusschen zyne snikken.

- Nooit! - hervatte de andere; - en aenzie voortaen deze vrouw uit uwe laegte. Wordt er u eene weldaed van haer toegeworpen, dank dan den hemel en bid God!

- Maer, - smeekte Demhar, - gy dien ik nog bemin in weêrwil uw verraed, kunt ge ons dan niet helpen, kunt ge my niet ondersteunen tegen Sulmath, die u weldra geheel verloochenen zal?

- De wille Gods verbiedt het!

En daer er tegen zulk antwoord niets was in te brengen, vielen allen op hunne kniën en dankten God die hen kastydde.

Demhar verdween. Hy grimde onder zyn wapendosch en wierp in zyne vertwyfeling zyne menschheid af. Even gelyk het binnenste van den afgevallen appel verrot en door maeijen wordt verknaegd, zoo bedierf het harte van Demhar, nu van al de zynen wreedaerdig weggerukt. Hy vierde den teugel aen al zyne dwaze driften, en zyne ziel werd zwart en vuil en geil, vol hatelykheden en vol razernyen, gelyk die, welke sinds eeuwen in het onderaerdsche hol dolen. Hy droeg in zich als eene bron van ondeugden en ziekten. Hy werd een biekorf van afgryselykheden, een put van modder. Hy verloor al wat hem aen de menschheid hechtte en werd als een dier dat zichzelven verknagen wil. Hy was bloeddorstig, wraekgierig, hebzuchtig,

[vol] roofzucht en lust naer moordery. Hy kroop in het slyk der [zo]nde en zocht de vreugde in de vuilnis. Hy dook daer dieper en dieper in, en plonste in de yselykheid. Altoos peilde hy verder, altoos wilde hy dieper, en hy groef en hergroef in den afgrond, hy plaste voort, altyd voort, tot dat hy kwam waer niets meer is dan modder, welke tusschen klippen spoelt. Hier bleef hy liggen, want hy kon niet verder. En gelyk de pad zich vrolyk in het slyk der gracht ronddraeit, zoo ook wikkelde hy zich vol genot in de vuilnis zyner misdryven.

Maer hy begint schielyk te sidderen; zie eens met welke wanhoop hy zich de haren uitrukt. Is het misschien dat berouw zyn boezem doorvlymt en hem ten bloede ryt. Hy slaet zyne oogen smeekend ten hemel, en heft nu het hoofd fier op, alsof hy vrymoedig door de toekomst der eeuwen wilde zien. Is hy dan weêr mensch geworden daer hy weder hoopt? Heeft hy zyne vernedering gevoeld en stapt hy uit de schande? Wat heeft dan die verandering veroorzaekt?

Hy zelf fluistert het u tegen.

- Ik heb het geschenk myner geliefde Harmona wedergevonden! - gilt hy, en waerlyk de prachtige tooverdoos glinstert in zyne nog bemorschte handen.

Middelerwyl feest men in het huis van Sulmath; de kapel is er met gouden laken behangen en de stemme van het orgel rolt in vlagen van harmonyen onder het hooge gewelf rond. De choorknapen zingen; hun wierook dauwt balsemend naer den hooge. Alles is er vreugde, en in de kerk, en daer buiten, en in huis en op het veld. Men jubelt: de meisjes dansen in de weide, de kinderen huppelen over de laen, de knapen spelen in het bosch. Men zingt, men klinkt. De vogelen kwinkeleren onder den warmen zonneschyn en de boomen suizen hunne dankzegging aen Hem die hen schiep. Geheel de natuer en het menschdom is verheugd, en zelfs de schimmen uit het gebouw deelen in het algemeen vermaek. Men zou zeggen dat er niets dan weelde is. En waerom dan toch die blydschap? Is het misschien dat het eeuwig heil geboren wordt? Neen, neen! want ik zie Sidhan tot plegtigheden bereid;

hy heeft zyn beste gewaed omgord en zingt lofzangen in de kapel. Zy klinken deftig boven het gejubel en booren door de noolen, die het orgel langs de wanden zendt. Bywylen heft de priester zyne oogen ten hemel en bidt, en roept den zegen des Heeren over het paer dat voor hem zit neêrgeknield.

Dit paer is Sulmath en Harmona; Sulmath prachtig uitgedoscht en opgeblazen van hoovaerdy, Harmona omhuld met de treurnis harer martelie. Hoe bleek is zy toch; wat is haer lyden in wrange trekken op haer gelaet gegriefd! Hoe beeft ze, naermate het oogenblik nadert, dat ze haer huwelyk voltrokken zal zien. Helaes, niemand bemerkt hare smarte, niemand begrypt hare foltering. Alles jubelt maer voort en huilt zyne vreugd sterker uit. De Geesten zelven kryschen mede, zy ook tergen de maegd met hunne liederen. Zie eens hoe vrolyk zy boven het altaer klapwieken: zy stoeijen, zy spelen; hunne hoofden drukken tegen elkander en hunne lichamen zyn als aeneen gehecht. De plooijen hunner kleederen weven zich te samen en de beschermers gaen zich ineen smelten, vereenzelvigen. Die wezens zonder eigenlyke sloffelyke bestanddeelen vloeijen zoo gemakkelyk te samen, en zie maer hoe hun beider gelaet tot een wordt, hoe hunne boezems maer eene enkele zwoeging maer hebben, hoe ze maer een geheel meer te vormen schynen. Ho, nu zal de magt maer éen meer zyn. En daer men dit mysterie gebeuren ziet verdubbelt de blydschap: de zangen galmen hooger, het orgel rolt grover; men danst, men lacht..... Maer waerom eindigt dan het wonder niet? Waerheen ziet ge, o Adalhil en Burgarhil? Is het naer dit wolkje, zwanger van orkanen dat uit de verte afgedreven komt, of is het naer den man die het geleidt. Hy is toch fier en magtig en in zyne hand draegt hy eene doos die wonderen doet. Zy nadert en de aerde beeft; ze is daer, en het tempeest knalt door den hemel. De vreugde versmelt en het gejubel wordt stil; de wierook slaet ten gronde en het orgel zwygt, alsof eene ongeziene hand den adem in zyne reuzenlongen verstikte. Waerom dan, Sidhan, huwt ge de verloofden niet?

- Harmona! - roept Demhar, en de maegd gilt, en zy rukt zich van Sulmath's zyde los.

En de menschen vallen elkander aen met de schrikkelykste verbittering. Men wil de vereeniging der machten niet meer, maer hare vernietiging. En de geesten woelen onder de menschen en het afgryselykste rumoer stygt in de lucht. De weêrlichten flitsen onder de stryderen; de donder weêrgalmt bulderend over bloedige verwoesting heen. Alles slaet ter neder, en wart door elkander, en komt weêr boven, en zakt op nieuw omlaeg in eene vreeselyke vermaling. Is dit dan het einde van die hemelschoone streek? Is dit dan de verdelging waer eeuwen en eeuwen profetisch van gewagen, welke over het sidderend aerdryk nederkomt?....

't Is nacht. Het huis van Sulmath staet weder van onder tot boven in gloed; de lange, slanke toren dampt fluitend en de schimmen wemelen kermend voor de ramen. Er heerscht eene drokte, een rumoer, waer geen denkbeeld van te geven is, en knarzende wielen en kloppende hamers verwekken een geraes, dat op den toon van tjikketjakke tjikketjakke nederkomt. Maer, ontwaer ik tusschen de woelende spooken Demhar niet? Zeg, staet hy daer niet aen den blakenden oven, die, te midden van het gebouw, zynen vlammenden muil openspart? Herkent gy hem niet aen zyne gespierde armen, aen zyn edelmoedig voorkomen? Herkent gy hem niet? Ho, hy is het, hy is het, de rampzalige! Heeft dan toch de doos niets meer kunnen te weeg brengen, dan de ineensmelting der twee geesten en het huwelyk van Harmona met Sulmath te beletten? Het kleinood was, dacht my, magtiger. Maer misschien heeft Demhar haer wederom verloren? Doch neen, want hy houdt haer in de hand; maer helaes! de slimme Sulmath heeft hem een deel zyner winste geschonken, en nu meent de onervaren jongeling dat het heil in den stoom verholen ligt. Hy hoopt dat die eens den arbeid zal vernietigen, en daerom werkt hy zoo moedig in het reusachtig gebouw.

Zie eens hoe onverschrokken hy voor den oven staet, hoe rood hy hem doet blaken. Hy is omringd van vuer; de sprankels beregenen zyn lichaem, de vlammen dansen tot aen zyn verzengd gelaet, en

toch werpt hy voedsel, altoos nieuw voedsel der hongerige vlammen toe. Hy werkt en zwoegt; hy brengt het geheel in beweging; hy schynt de ziel van dit steenen lichaem waer geen enkel deel meer stil van staet, waer van ieder hamer, ieder wiel leeft. Hoor eens hoe het gebouw onder zynen arbeid trilt; wat gedommel, welk getjok, tjikketjakke tjikketjakke! En de schimmen stuiven voort op dit helsch muzyk. - Tjikketjakke, en zy storten meer beweging in elk werktuig. - Tjikketjakke, en Demhar doet de vlammen hooger stygen; en damp en rook fluiten door den toren, en huilen en kermen in de schouw. Maer de toren is te eng voor al dien stygenden stoom: hy zwoegt en hygt onder de beklemming; zyn zwakke muer barst, en uit de spleet zucht het woord: vernieling! op de bange streken van het eiland. Vernieling! en Demhar stookt voort, vernieling! en hy werpt zyne dooze in de vlammen, en wederom wordt hem door Sulmath de helft van de winst ontroofd. Het kleinood stygt naer boven, gedragen op den sterken stoom; het draeit en dwarrelt in den toren, gelyk het dorre herfstblad dat door den avondwind van zynen tak wordt medegevoerd. Nimmer zal het als dit blad den grond hervinden, nimmer zal het zachtjes in de handen van Demhar nederkomen; want de forsche stoom dryft het hooger en hooger, aengespoord door den rampzaligen jongeling.

Harmona ontwaert dit ongeval: met tranen smeekt zy Demhar toch te trachten het juweel op nieuw te veroveren; doch de ellendige verkeert in eene wanhopige ylhoofdigheid; hy hoort haer niet, en werpt hout in het knallende vuer. Vernieling! en de wielen knarzen, en de hamers kloppen, en de schimmen verlevendigen het dommelend gewoel. Toch wordt er intusschen groote ellende onder de werkende spooken verduerd. De velden, overrompeld door vreemde gewassen, welke het vuer in prachtvoorwerpen verandert, leveren het noodige voedsel niet meer op. Het knypend gebrek nadert met rasse schreden en de schouw, geprangd door den dollen Demhar, verandert den toon van haer onheilspellend geschuifel. Hongerdood! huilt ze, en de spooken vermageren. Hongerdood! en zy worden als geraemten waer eene verdroogde huid over

gespannen is. Niettemin zweven zy nog moedig in het ronkend gebouw; de werktuigen scharrelen onder hunnen arbeid, en zy begeleiden het naer geluid door hun hartverscheurend gekerm. Honger, honger, hongerdood! en eenige verzwakten rollen onder de slepende wielen en worden tot bloedigen modder vermaeld.

Maer de priester krygt medelyden met de rampzaligen. Hy is ter vervulling der voorzegging Demhar's van Sulmath verloochend, nu deze hem, na ieders onderwerping, niet meer noodig heeft. Niet alleen werd hy door den opperheer van alle magt verstoken, maer deze heeft hem nog beschimpt en bespot: hy heeft hem valsche leerstukken en domme bygeloovigheden opgetegen, en als valsche profeet met schande bespot. Nu voelt de priester berouw over zyne heerschzucht, nu wenscht hy alles te herstellen, wat hy te voren heeft verbrouwd. Hy wendt zich tot Demhar en wil de geluksdoos helpen openen. Doch die ylhoofdige wyst in den stoom, roept:

- Ze is in de schouw! - en strooit versche kolen op de vlammen. Honger, honger, hongerdood! kryscht de toren, en Demhar vuert hem aen. Hongerdood! en de geraemten spoeden voort by zyne aensporing, en de wielen ronken en de hamers knetteren, en het akelig gedommel van tjikketjikkketjak tjikkketjikketjak stygt ten hemel.

Middelerwyl beginnen de oogen dof in de hoofden der lyders te staen; de ellende heeft hen verzwakt en zy slepen hun versleten aenzyn rampzalig voort. Men bespeurt dat hen eeue onverbiddelyke ziekte heeft aengegrepen en: teering! teering! huilt de dampende schouw. Teering! en Demhar gevoelt krachtverlies: zyn forsch gestel is ondermynd, zyne oogen beginnen steil te staen, zyne magere wangen worden vael en geel van kleur; en toch kan hy van zyne stoomdolheid niet terugkomen. Teering! en de priester met Harmona, door de bange ziekte aengetast smeeken om hulp. Teering! en Sulmath kwynt in zyne paleizen; hy spot daer met den versmeltenden Mordohan, Teering! en Sulmath worstelt tegen die trage pest. Hy heeft haer noch door arbeid, noch door gebrek over zich gehaeld, maer het losbandig teugelvieren zyner

driften, maer al de geile vermaken die rykdom en overvloed verschaffen kunnen, hebben hem haer toegeworpen. Teering! gilt het stoomtuig voort, en het akelige tjikketjikketjak beantwoordt het. Teering! kermt de gespleten toren, en de zieken zyn te zeer ontmoedigd om de akkers te bebouwen, zy vergeten hunnen arbeid en de aerde vangt met treuren aen. het onbesnoeid geboomte laet zyne bladeren hangen, de vruchten rypen niet meer, en de bloemen blyven zonder geur. De vogelen verkwisten hun gefluit aen geene doove natuer en de lucht, met smook en stoom vervuld, is waterachtig en schynt bedorven. Zal dan toch geheel die streek door die ziekte vergaen; zal ze traeg en langzaem wegtreuren, gelyk men dikwils een mensch met kleine voetstappen den koelen kelder der vergetelheid indalen ziet? Ho, dan liever de vlammen van Sodoma! Dat de solfer toch nederregene en de ongelukkigen verstikke; dat de godwrekende gloed alles verkole, dat hy de zeeën verdrooge, de bergen lot assche verzenge! Dat hy alles verbrande en verniele zonder lange pyne, zonder dien eeuwendurenden doodsangst, welken men verkwyning noemt!

Maer de ziekte heeft ondertusschen groote vorderingen gedaen; zy heeft reeds diep, zeer diep in de harten getast. Het bloed dryft trager en trager de aderen rond; de ontmoediging verwint het krachtverlies, en weldra heeft niemand den moed meer het vuer van Sulmath's huis aen te houden.

Demhar zelf gaf het op; hy die zulke hoop op de vuerkracht voedde, hy die met zulken iever, met zulke aerdsdolheid alles in beweging bragt, hy die zoo helsch stookte, moest voor den invloed der ziekte onderdoen. Hy liet den oven uitgaen en weldra sloeg een muffe smook door het huis. De forsche damp, die te voren met paerdenkracht de schouw doorsloeg, verzwakte, en de tooverdoos daelde dwarrelend lager op zynen flauwen adem. Lang draeide zy nog; haer gewigt kon niet eensklaps de verminderde magt verwinnen, maer eindelyk zegevierde hare zwaerte. Het juweel, blinkender dan ooit te voren, rolde tot aen de voeten van Demhar, welke uitgeleefd, met hangende armen voor den half uitgedoofden oven zat. Hy had de kracht niet meer haer op te

nemen en te zoenen, maer Harmona en de priester zaten by hem. Min verzwakt, namen die het kleinood op, en poogden het te openen; doch het ging zoo gemakkelyk niet en al hunne poogingen werden teleurgesteld. Hunne hoop alleen kon hen tot voortgaen dwingen, en, betrouwende dat God eindelyk met genade op zyne zoo streng gekastyde kinderen zou nederzien, vielen zy op hunne kniën en smeekten den hemel om hulp. Demhar bad mede en een meêdoogende engel droeg het kermend verzoek voor den gebieder der eeuwen. Die is ook meêwarig: hy had medelyden met het afgefolterd gezin. Hy wenschte de dood der ellendige niet, maer wilde dat zy door jaren lyden de deugd zouden hebben aengeleerd. Hy vond het oogenblik voordeelig om zyne genade op hunne ontkiemende deugdzaemheid uit te gieten, en schoot eene zyner helderste zonnestralen op het heiljuweel. Het licht was zoo klaer dat het de doos tot in hare minste deelen scheen te vergooten en Harmona ontdekte weldra de geheime veer, die, lossspringend, de gulden eeuw terugbrengen ging. Gillend van vreugde liep zy naer Demhar, omhelsde hem met de vurigste liefde en, zyne verzwakte hand op de springveer leggende, gebood zy hem toe te duwen. Hy gehoorzaemde, en eensklaps ontschoot eene glinsterende vlamme het kleinood. Haer licht verspreidde zich over het eiland en tastte de beschermgeesten aen. Deze waren onbestand tegen hare brandende klaerheid, en versmolten als de sneeuw voor de zonne. Tevens was er eene bezielende kracht, eene soort van herscheppenden ether uit het kleinood gevloeid; hy drong door tot in het binnenste der levendige wezens en bedwelmde hen door zyne geestrykheid. Zy werden vervoerd, en toen Demhar uit zyne verbystering ontwaekte, bevond hy zich onder den heldersten blauwen hemel, door eene gulden zonne verwarmd. De vruchtryke boomen wemelden met hunne bladeren, de gelende graenvelden ruischten hun lied en de bloemen bezwangerden de lucht met eenen verkwikkenden geur. De vogelen floten: zy zongen hun welkomgroet aen het wordende heil en betooverden Demhar door hun welluidenden galm. Hy zat daer ook zoo gelukzalig by zyne beminde en hand aen hand met Mordohan en Sulmath en den

priester, welke hem omhelsden met eene vurige, eeuwige broederliefde!

Zoo is het einde dat myn droomen
Aen 't zwoegen van die lieden gaf.
Zou 't menschdom ook tot daer eens komen,
Of kwynt het slechts naer 't kille graf?
De doos gaet toch zoo moeilyk open;
Wy poogen nu reeds eindloos lang.
Helaes! 't is beter nog te hopen,
Want wanhoop maekt het harte bang!

December 1847.